

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

BANKOVÝ DOHLAD

Všeobecné zásady ECB týkajúce sa interného procesu hodnotenia kapitálovej primeranosti (ICAAP)

BANKENTOEZICHT

November 2018

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDŽIBA

BANKŮ PŘEŽÍŮRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Obsah

1	Úvod	2
1.1	Účel	3
1.2	Rozsah a primeranosť	4
2	Zásady	5
	Zásada č. 1: Riadiaci orgán zodpovedá za účinné riadenie ICAAP.	5
	Zásada č. 2: Proces ICAAP je neoddeliteľnou súčasťou celkového rámca riadenia.	7
	Zásada č. 3: Proces ICAAP zásadným spôsobom prispieva k nepretržitej činnosti inštitúcie zabezpečením kapitálovej primeranosti z rôznych hľadísk.	12
	Zásada č. 4: V rámci procesu ICAAP sa identifikujú a zohľadňujú všetky významné riziká.	25
	Zásada č. 5: Inštitúcia disponuje kvalitným a jasne vymedzeným interným kapitálom.	29
	Zásada č. 6: Metodiky kvantifikácie rizík v rámci ICAAP sú primerané, konzistentné a nezávisle overované.	31
	Zásada č. 7: Pravidelné záťažové testovanie je zamerané na zabezpečenie kapitálovej primeranosti za nepriaznivých okolností.	35
3	Slovník pojmov	39
	Skratky	44

1. Intenzitu a závažnosť finančných šokov často znásobuje nedostatočná úroveň a kvalita kapitálu v bankovom sektore. Bolo to tak aj v prípade nedávnej finančnej krízy, keď boli banky nútené posilniť svoju kapitálovú základňu v čase, keď to bolo najťažšie. Nedostatky v identifikácii a hodnotení rizík v bankách na druhej strane spôsobili, že mnohé riziká neboli primerane kryté adekvátnou úrovňou kapitálu.¹ Je preto mimoriadne dôležité zvyšovať odolnosť jednotlivých úverových inštitúcií v obdobiach napätia prostredníctvom zlepšovania ich výhľadových interných procesov hodnotenia kapitálovej primeranosti (internal capital adequacy assessment process – ICAAP) vrátane komplexného záťažového testovania a kapitálovej plánovania.
2. Proces ICAAP teda zohráva kľúčovú úlohu v riadení rizík úverových inštitúcií. Pokiaľ ide o významné inštitúcie zriadené v rámci jednotného mechanizmu dohľadu (Single Supervisory Mechanism – SSM), ECB očakáva, že v zmysle ustanovení článku 73 smernice o kapitálových požiadavkách (Capital Requirements Directive – CRD IV)² bude mať proces ICAAP obozretný a konzervatívny charakter³. ECB zastáva názor, že spoľahlivé, účinné a komplexné systémy ICAAP poskytujú jednoznačné hodnotenie kapitálových rizík a uplatňujú vhodne štruktúrované procesy riadenia a eskalácie rizík vychádzajúce z dobre premyslenej a dôkladnej rizikovej stratégie, ktorej výsledkom je účinný systém rizikových limitov.
3. ECB zastáva názor, že spoľahlivý, účinný a komplexný proces ICAAP sa opiera o dva piliere: o ekonomické a normatívne hľadisko. Očakáva sa, že tieto dve hľadiská sa budú navzájom dopĺňať a budú informačne prepojené.
4. Proces ICAAP je zároveň dôležitým vstupným faktorom procesu preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP). Premieta sa do všetkých hodnotení SREP a do procesu určovania kapitálu druhého piliera v súlade s usmerneniami Európskeho orgánu pre bankovníctvo (European Banking Authority – EBA) o spoločných postupoch a metodikách SREP⁴.

¹ Ďalšie informácie sú napríklad v dokumente *The Basel Committee's response to the financial crisis: report to the G20*, Bazilejský výbor pre bankový dohľad, október 2010.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene a doplnení smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s. 338).

³ Článok 73 smernice CRD IV: „Inštitúcie majú zavedené riadne, účinné a úplné stratégie a postupy pre priebežné hodnotenie a udržiavanie výšky, druhov a rozmiestnenia interného kapitálu, ktorý považujú za primeraný na krytie povahy a úrovne rizík, ktorým sú alebo by mohli byť vystavené.“

⁴ EBA/GL/2014/13 z 19. júla 018, odseky 349 – 350 a 354. Podľa odseku 349 majú príslušné orgány „stanoviť dodatočné požiadavky na vlastné zdroje pre jednotlivé riziká pomocou úsudku orgánov dohľadu“ s podporou viacerých zdrojov informácií.

5. V rámci procesu SREP platí, že dobre nastavený proces ICAAP znižuje u inštitúcií a ich orgánov dohľadu neistotu, pokiaľ ide o riziká, ktorým inštitúcia je alebo môže byť vystavená, a orgány dohľadu majú vďaka nemu väčšiu dôveru v schopnosť inštitúcie pokračovať v činnosti prostredníctvom udržiavania adekvátnej miery kapitalizácie a účinného riadenia rizík. To si od inštitúcie vyžaduje, aby výhľadovým spôsobom zabezpečovala identifikáciu a účinné riadenie (prostredníctvom vhodnej kombinácie kvantifikácie a kontrolných mechanizmov) všetkých významných rizík a ich krytie dostatočným množstvom vysokokvalitného kapitálu.

1.1 Účel

6. Účelom týchto všeobecných zásad ECB týkajúcich sa procesu ICAAP (ďalej len „všeobecných zásad“) je zabezpečiť transparentnosť a objasniť, ako ECB vykladá požiadavky ICAAP v zmysle článku 73 smernice CRD IV. Cieľom všeobecných zásad je pomôcť inštitúciám posilniť ich procesy ICAAP a podporiť používanie optimálnych postupov podrobnejším vysvetlením očakávaní ECB vo vzťahu k procesu ICAAP, a tým zabezpečiť konzistentnejší a účinnejší dohľad.
7. Vychádzajúc z ustanovení o procese ICAAP uvedených v smernici CRD IV tento dokument stanovuje sedem zásad, ktoré sa budú spolu s ďalšími prvkami brať do úvahy pri hodnotení ICAAP jednotlivých inštitúcií v rámci SREP. Tieto zásady budú zároveň predmetom diskusií s jednotlivými inštitúciami v rámci dohľadového dialógu.
8. Tieto všeobecné zásady nenahrádzajú žiadne platné právne predpisy, ktorými sa implementuje článok 73 smernice CRD IV. Ak sú zásady v rozpore s platnými právnymi predpismi, prednosť majú platné právne predpisy. Majú byť praktickou pomôckou, ktorá sa bude pravidelne aktualizovať na základe najnovších poznatkov z praxe. Zásady a očakávania uvedené v tomto dokumente sa teda budú v priebehu času vyvíjať. Budú sa priebežne prehodnocovať na základe vývoja praxe a metodík európskeho bankového dohľadu, regulačného vývoja na medzinárodnej a európskej úrovni, ako aj napr. nových záväzných spôsobov výkladu relevantných smerníc a nariadení zo strany Súdneho dvora Európskej únie.
9. Dokument má podobu zásad, ktoré sa zameriavajú na vybrané aspekty považované za kľúčové z hľadiska dohľadu. Jeho účelom nie je poskytnúť vyčerpávajúce pokyny ku všetkým aspektom relevantným z hľadiska spoľahlivých procesov ICAAP. Implementácia procesu ICAAP, ktorý je primeraný špecifickým okolnostiam inštitúcie, je naďalej zodpovednosťou príslušnej inštitúcie. ECB posudzuje systémy ICAAP v každej inštitúcii individuálne.
10. Popri týchto všeobecných zásadách a relevantných právnych predpisoch Únie a vnútroštátnych právnych predpisoch by mali inštitúcie brať do úvahy aj ďalšie

publikácie týkajúce sa procesov ICAAP vydané Európskym orgánom pre bankovníctvo⁵ a medzinárodnými fórami, ako napríklad Bazilejským výborom pre bankový dohľad (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS) a Radou pre finančnú stabilitu (Financial Stability Board – FSB). Okrem toho by mali zohľadniť všetky odporúčania týkajúce sa ICAAP, ktoré im boli adresované, napríklad odporúčania SREP súvisiace s účinným riadením, riadením rizík a kontrolnými mechanizmami.

1.2 Rozsah a primeranosť

11. Tieto všeobecné zásady sú určené všetkým úverovými inštitúciami, ktoré sú považované za významné dohliadané subjekty v zmysle článku 2 ods. 16 nariadenia o rámci jednotného mechanizmu dohľadu⁶. Rozsah uplatňovania článku 73 smernice CRD IV, pokiaľ ide o rozsah ICAAP, je stanovený v článku 108 smernice CRD IV. Keďže článok 73 smernice CRD IV predstavuje minimálne harmonizačné ustanovenie, pričom jednotlivé členské štáty EÚ ho transponovali rôznymi spôsobmi, v zúčastnených členských štátoch existuje v oblasti dohľadu nad významnými inštitúciami v súvislosti s procesmi ICAAP veľké množstvo rôznych postupov a požiadaviek.
12. ECB vypracovala v spolupráci s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi zásady týkajúce sa procesu ICAAP. Cieľom týchto zásad je podporiť v tejto dôležitej oblasti dohľadu vývoj jednotných metodík a zabezpečiť tak vysoké štandardy dohľadu.
13. ICAAP je predovšetkým interný proces, ktorého implementácia proporčným a dôveryhodným spôsobom je naďalej zodpovednosťou jednotlivých inštitúcií. V súlade s článkom 73 smernice CRD IV musí byť proces ICAAP primeraný povahe, rozsahu a zložitosti činností inštitúcie.
14. Zásady uvedené v tomto dokumente majú byť len východiskom dohľadového dialógu s úverovými inštitúciami. Nemali by sa preto chápať ako vyčerpávajúce zásady, ktoré upravujú všetky aspekty implementácie a používania spoľahlivého, účinného a komplexného procesu ICAAP. Je zodpovednosťou inštitúcií, aby boli ich procesy ICAAP nepretržite ucelené a primerané povahe, rozsahu a zložitosti ich činností, pričom by mali prihliadať na to, že zásada primeranosti sa nemá uplatňovať spôsobom, ktorý by mohol narušiť účinnosť procesu ICAAP.

⁵ Osobitný význam v tejto súvislosti majú usmernenia EBA o vnútornom riadení (EBA/GL/2017/11), usmernenia EBA o záťažovom testovaní inštitúcií (EBA Guidelines on institutions' stress testing) (EBA/GL/2018/04) a usmernenia CEBS o riadení rizika koncentrácie v rámci postupu preskúmania orgánom dohľadu (GL31).

⁶ Nariadenie Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 468/2014 zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi Európskou centrálnou bankou, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (nariadenie o rámci SSM) (ECB/2014/17) (Ú. v. EÚ L 141, 14.5.2014, s. 1).

2 Zásady

Zásada č. 1: Riadiaci orgán zodpovedá za účinné riadenie ICAAP.

- i) Vzhľadom na zásadný význam procesu ICAAP pre inštitúciu sa očakáva, že všetky jeho hlavné prvky bude schvaľovať riadiaci orgán. Táto skutočnosť by mala byť zohľadnená v mechanizmoch riadiaceho orgánu týkajúcich sa interného riadenia, zavedených v súlade s vnútroštátnymi regulačnými predpismi, relevantnými právnymi predpismi EÚ a usmerneniami EBA. Od riadiaceho orgánu, vrcholového manažmentu a príslušných výborov sa očakáva, že budú o procese ICAAP účinným spôsobom diskutovať a priebežne ho kriticky posudzovať.
- ii) Očakáva sa, že riadiaci orgán každý rok na základe zistení ICAAP a ďalších relevantných informácií uskutoční hodnotenie kapitálovej primeranosti inštitúcie a vydá podpísané stručné a jasné vyhlásenie o kapitálovej primeranosti (capital adequacy statement – CAS).
- iii) Celkovú zodpovednosť za implementáciu procesu ICAAP nesie riadiaci orgán, ktorý tiež schvaľuje rámec riadenia ICAAP s jasne a transparentne priradenými úlohami, v súlade s náležitým oddelením funkcií. Súčasťou rámca riadenia by mal byť jasný postup pravidelného interného hodnotenia a validácie procesu ICAAP.

Riadiaci orgán schvaľuje hlavné prvky procesu ICAAP.

15. Očakáva sa, že riadiaci orgán vydá podpísané vyhlásenie CAS a schválí hlavné prvky procesu ICAAP, okrem iného vrátane:
 - rámca riadenia,
 - interného dokumentačného rámca,
 - okruhu zahrnutých subjektov, procesu identifikácie rizík a interného inventára a taxonómie rizík, s prihliadnutím na rozsah významných rizík a ich kapitálové krytie,
 - metodík kvantifikácie rizík⁷ vrátane základných predpokladov a parametrov merania rizík (napr. časový horizont, predpoklady diverzifikácie, úrovne spoľahlivosti) vychádzajúcich zo spoľahlivých údajov a spoľahlivých systémov agregácie údajov,

⁷ Všeobecné zásady ICAAP nepredpisujú žiadnu konkrétnu metodiku kvantifikácie rizík. Ďalšie informácie sú v časti Výber metodík kvantifikácie rizík, zásada č. 6.

- postupu používaného pri hodnotení kapitálovej primeranosti (vrátane rámca záťažového testovania a vhodne formulovanej definície kapitálovej primeranosti).
16. Riadiaci orgán zahŕňa dozornú a riadiacu funkciu, ktoré môže vykonávať jeden orgán alebo dva samostatné orgány. Rozdelenie hlavných prvkov ICAAP podľa toho, ktoré funkcie ich majú schvaľovať, je dané mechanizmom interného riadenia inštitúcie. ECB bude tento mechanizmus posudzovať na základe vnútroštátnych regulačných predpisov, legislatívy Únie a usmernení EBA⁸.

Interné hodnotenie a validácia

17. Podľa článku 73 smernice CRD IV podlieha proces ICAAP pravidelnému internému hodnoteniu. ECB očakáva, že toto pravidelné interné hodnotenie bude zahŕňať kvalitatívne i kvantitatívne aspekty, okrem iného vrátane používania zistení ICAAP, rámca záťažového testovania, zachytávania rizík a procesu agregácie údajov, ako aj príslušné procesy validácie používaných interných metodík kvantifikácie rizík.
18. Očakáva sa, že inštitúcia bude mať na tento účel zavedené adekvátne pravidlá a procesy interného hodnotenia. Hodnotenie by mali v súlade so svojimi príslušnými úlohami a zodpovednosťami⁹ vykonávať všetky tri obranné línie vrátane obchodných línií i nezávislých interných kontrolných funkcií (riadenie rizík, kontrola dodržiavania pravidiel a interný audit).
19. ECB očakáva, že v prípade významných zmien, napríklad vstupu na nové trhy, poskytovania nových služieb alebo produktov či zmeny štruktúry skupiny¹⁰ alebo finančného konglomerátu, bude aktívnym spôsobom prostredníctvom presne vymedzeného postupu dochádzať aj k príslušným úpravám procesu ICAAP.
20. Očakáva sa, že zistenia a predpoklady ICAAP sa budú podrobovať adekvátnemu internému hodnoteniu, ktoré zahŕňa napríklad kapitálové plány, scenáre a kvantifikáciu rizík. Miera, do akej má byť toto hodnotenie kvantitatívne, resp. kvalitatívne, závisí od povahy hodnoteného prvku. Očakáva sa, že hodnotenie bude primeraným spôsobom zohľadňovať limity a obmedzenia vyplývajúce z použitých metodík, základných predpokladov a vstupných údajov použitých na kvantifikáciu rizika.
21. Účelom hodnotenia je overiť, či interné procesy, zvolené metodiky a predpoklady viedli k spoľahlivým zisteniam („spätné testovanie“) a či sú vzhľadom na aktuálnu situáciu a budúci vývoj naďalej primerané. Výsledok

⁸ Odôvodnenie 56 a body 7) až 9) článku 3 ods. 1 smernice CRD IV a hlava II usmernení EBA o vnútornom riadení (EBA/GL/2017/11).

⁹ Príslušné úlohy zúčastnených funkcií sú opísané v usmerneniach EBA o vnútornom riadení (EBA/GL/2017/11).

¹⁰ Na účely týchto všeobecných zásad výraz „inštitúcia“ zahŕňa aj skupiny, konglomeráty alebo podskupiny, v súlade s článkom 208 smernice CRD IV.

tohto hodnotenia by sa mal dôkladne posúdiť, zdokumentovať a oznámiť vrcholovému manažmentu a riadiacemu orgánu. V prípade zistenia nedostatkov by mali byť prijaté účinné opatrenia vedúce k ich rýchlej náprave.

Vyhlásenie o kapitálovej primeranosti

22. Vo vyhlásení o kapitálovej primeranosti riadiaci orgán uvádza svoje hodnotenie kapitálovej primeranosti inštitúcie a vysvetlenie hlavných argumentov, o ktoré sa toto hodnotenie opiera, ako aj ďalšie relevantné informácie vrátane zistení ICAAP. Podľa názoru ECB je z vhodne zostaveného vyhlásenia CAS zrejmé, že riadiaci orgán má dobrý prehľad o kapitálovej primeranosti subjektu, jej hlavných faktoroch a nedostatkoch, hlavných vstupoch a výstupoch ICAAP, základných parametroch a postupoch ICAAP a prepojenosti procesu ICAAP s jeho strategickými plánmi.
23. O oprávnení podpísať vyhlásenie CAS v mene riadiaceho orgánu by mala inštitúcia rozhodnúť v súlade s vnútroštátnymi regulačnými predpismi a príslušnými prudenciálnymi požiadavkami a usmerneniami¹¹.

Zásada č. 2: Proces ICAAP je neoddeliteľnou súčasťou celkového rámca riadenia.

- i) Na základe článku 73 smernice CRD IV sa od inštitúcie očakáva, že bude uplatňovať spoľahlivé, účinné a komplexné stratégie a procesy na hodnotenie a udržiavanie úrovne kapitálu, ktorú považuje za primeranú povahu a úroveň rizík, ktorým je alebo môže byť vystavená.
- ii) Popri adekvátnom kvantitatívnom rámci hodnotenia kapitálovej primeranosti má kvalitatívny rámec zabezpečovať aktívne riadenie kapitálovej primeranosti. To zahŕňa monitorovanie ukazovateľov kapitálovej primeranosti v záujme včasnej identifikácie a hodnotenia potenciálnych hrozieb a prijímanie praktických záverov a preventívnych opatrení s cieľom zabezpečiť naďalej adekvátnu úroveň vlastných zdrojov i interného kapitálu¹².
- iii) Očakáva sa, že kvantitatívne a kvalitatívne aspekty procesu ICAAP budú konzistentné tak navzájom, ako aj s obchodnou stratégiou a rizikovými preferenciami inštitúcie. Proces ICAAP by mal byť súčasťou obchodných a rozhodovacích procesov inštitúcie a jej procesov riadenia rizík. Očakáva sa, že v rámci skupiny bude proces ICAAP konzistentný a koherentný.

¹¹ Usmernenia EBA o vnútornom riadení (EBA/GL/2017/11) uvádzajú podrobnejšie informácie o rozdelení úloh a zodpovedností medzi dozornými a riadiacimi funkciami riadiaceho orgánu.

¹² Opis koncepcie interného kapitálu je uvedený v zásade č. 5.

- iv) Inštitúcia by mali zabezpečovať spoľahlivú a účinnú celkovú architektúru ICAAP a dokumentáciu vzájomného pôsobenia jednotlivých prvkov ICAAP a integrácie procesu ICAAP do celkového rámca riadenia inštitúcie.
- v) Očakáva sa, že proces ICAAP bude podporou strategického rozhodovania a zároveň bude z operačného hľadiska zameraný na neustále zabezpečovanie adekvátneho kapitálového vybavenia inštitúcie, a tým bude prispievať k udržiavaniu primeraného vzťahu medzi rizikami a výnosmi. Všetky metódy a procesy používané inštitúciou v rámci riadenia kapitálovej primeranosti, ako súčasť operačného alebo strategického procesu riadenia kapitálovej primeranosti, by mali byť schvaľované, riadne preverované a vhodne začlenené do procesu ICAAP a príslušnej dokumentácie.

Proces ICAAP ako neoddeliteľná súčasť rámca riadenia inštitúcie

- 24. Na účely hodnotenia a udržiavania adekvátnej úrovne kapitálu na krytie rizík, ktorým je inštitúcia vystavená,¹³ by mali interné procesy a postupy zabezpečovať, aby bola kvantitatívna analýza rizík vyplývajúca z procesu ICAAP začlenená do všetkých dôležitých obchodných činností a rozhodnutí.
- 25. To možno dosiahnuť napríklad tým, že sa ICAAP bude používať v rámci procesu strategického plánovania na úrovni skupiny, v rámci monitorovania ukazovateľov kapitálovej primeranosti na včasnú identifikáciu a hodnotenie potenciálnych hrozieb, v rámci prijímania praktických záverov a preventívnych opatrení, pri určovaní alokácie kapitálu a priebežnom zabezpečovaní účinnosti rámca rizikových preferencií (risk appetite framework – RAF).
- 26. Očakáva sa, že rizikovo upravené ukazovatele výkonnosti¹⁴ vychádzajúce z procesu ICAAP sa budú používať v rámci rozhodovacieho procesu a napríklad aj pri stanovovaní variabilného odmeňovania alebo v rámci obchodných diskusií a diskusií o rizikách na všetkých úrovniach inštitúcie, okrem iného vrátane výborov zodpovedných za riadenie aktív a pasív, výborov pre riziká a rokovaní riadiaceho orgánu.

Celková architektúra ICAAP

- 27. Za udržiavanie spoľahlivej a účinnej celkovej architektúry ICAAP zodpovedá riadiaci orgán, ktorý zabezpečuje vzájomnú súdržnosť jednotlivých prvkov procesu ICAAP a jeho plnohodnotné začlenenie do celkového rámca riadenia inštitúcie. Očakáva sa, že inštitúcia bude mať jasnú predstavu o spôsobe konzistentného začlenenia týchto prvkov do účinného celkového procesu, ktorý jej umožňuje priebežne zabezpečovať kapitálovú primeranosť.

¹³ Všeobecné očakávania týkajúce sa kvantitatívnej časti ICAAP sú uvedené v zásade č. 3.

¹⁴ Príklady týchto ukazovateľov možno nájsť v *usmerneniach EBA o zdravých politikách odmeňovania podľa článku 74 ods. 3 a článku 75 ods. 2 smernice 2013/36/EÚ a o zverejňovaní informácií podľa článku 450 nariadenia (EÚ) č. 575/2013 (EBA/GL/2015/22)*.

28. Na tento účel by mala inštitúcia v rámci dokumentácie ICAAP viesť popis celkovej architektúry ICAAP, napríklad prehľad hlavných prvkov ICAAP a ich súčinnosti, spolu s vysvetlením spôsobu integrácie ICAAP do fungovania inštitúcie a používania zistení ICAAP v rámci inštitúcie. Očakáva sa, že tento popis architektúry ICAAP bude vysvetľovať základnú štruktúru procesu ICAAP, spôsob používania zistení procesu pri prijímaní rozhodnutí, ako aj väzby na obchodné a rizikové stratégie, kapitálové plány, procesy identifikácie rizík, vyhlásenie o rizikových preferenciách, systémy limitov, metodiky kvantifikácie rizík, program záťažového testovania a predkladanie správ vedeniu.

Predkladanie správ vedeniu

29. ICAAP je nepretržitý proces. Inštitúcia by mala zistenia ICAAP (ako napríklad zmeny týkajúce sa významných rizík, kľúčových ukazovateľov atď.) s primeranou periodicitou začleňovať do interných správ predkladaných rôznym úrovniam vedenia. Správy by sa mali vedeniu predkladať minimálne každý štvrťrok, no v závislosti od veľkosti, zložitosti, obchodného modelu a druhov rizík, ktorým je inštitúcia vystavená, sa môžu vyžadovať aj častejšie správy, aby mohol riadiaci orgán včas prijať potrebné opatrenia.
30. Očakáva sa, že zistenia ICAAP týkajúce sa kvantifikácie rizík a alokácie kapitálu sa budú po schválení používať ako jeden z hlavných ukazovateľov a cieľov výkonnosti, na základe ktorých sa merajú finančné výsledky všetkých riziko podstupujúcich oddelení. Základom tohto postupu by mala byť implementácia spoľahlivého rámca riadenia a architektúry ICAAP v súlade so zásadou č. 1.

ICAAP a rámec rizikových preferencií¹⁵

31. RAF inštitúcie by mal formalizovať vzájomné vzťahy medzi RAF a ďalšími strategickými procesmi, ako napríklad ICAAP, ILAAP, plánom ozdravenia a rámcom odmeňovania, a to v súlade s dohľadovým vyhlásením SSM o riadení a rizikových preferenciách. Očakáva sa, že vhodne zostavený rámec RAF, vyjadrený vo vyhlásení o rizikových preferenciách, bude úzko prepojený s procesom ICAAP a bude základom účinného riadenia rizík a kapitálu.
32. Od inštitúcie sa očakáva, že vo vyhlásení o rizikových preferenciách zaujme jednoznačné stanovisko k svojim rizikám a zároveň uvedie opatrenia, ktoré v súvislosti s týmito rizikami plánuje prijať, a to v súlade so svojou obchodnou stratégiou. Vyhlásenie by malo predovšetkým obsahovať dôvody podstupovania, resp. odmietania konkrétnych druhov rizík, produktov alebo regiónov.

¹⁵ Ďalšie vysvetlenia a pokyny sú vo vyhlásení SSM o riadení a rizikových preferenciách z júna 2016 a v dokumente Rady pre finančnú stabilitu *Principles for An Effective Risk Appetite Framework* z novembra 2013.

33. Očakáva sa, že celokupinový rámec rizikových preferencií a jeho implementácia budú v konečnom dôsledku určovať celkový rizikový profil inštitúcie. RAF je tiež významným prvkom procesu vývoja a implementácie stratégie inštitúcie. RAF štruktúrovaným spôsobom prepája podstupované riziká s kapitálovou primeranosťou a strategickými cieľmi inštitúcie. V rámci RAF by mala inštitúcia určiť a zohľadniť svoje riadiace rezervy.
34. Od inštitúcie sa očakáva, že jasne vyjadrí, akým spôsobom proces ICAAP prispieva k implementácii a monitorovaniu jej stratégie a rizikových preferencií, a ako na tomto základe zabezpečuje spĺňanie dohodnutých rizikových limitov stanovených vo vyhlásení o rizikových preferenciách. V záujme spoľahlivého a účinného riadenia rizík by mala inštitúcia zistenia ICAAP zohľadniť pri nastavovaní účinného systému monitorovania a vykazovania rizík a adekvátne štruktúrovaného systému limitov (vrátane účinných postupov eskalácie), ktorý stanovuje špecifické limity, napríklad pokiaľ ide o konkrétne riziká, čiastkové riziká, subjekty a obchodné oblasti, čo prispieva k praktickému uplatňovaniu vyhlásenia o rizikových preferenciách skupiny.

Konzistentnosť procesov ICAAP a plánov ozdravenia

35. Účelom plánu ozdravenia je stanoviť opatrenia, ktoré má inštitúcia prijať s cieľom obnoviť svoju finančnú pozíciu potom, čo došlo k jej výraznému zhoršeniu. Keďže nedostatočné kapitálové vybavenie predstavuje pre nepretržitú činnosť/životaschopnosť jednu z hlavných hrozieb, proces ICAAP a plán ozdravenia by mali byť súčasťou toho istého kontinua riadenia rizík. Zatiaľ čo proces ICAAP sa zameriava na udržiavanie nepretržitej činnosti inštitúcie (v rámci jej stratégie a zamýšľaného obchodného modelu), plány ozdravenia stanovujú opatrenia (vrátane mimoriadnych opatrení), ktorých cieľom je obnoviť finančnú pozíciu inštitúcie v nadväznosti na jej výrazné zhoršenie.
36. Od inštitúcií sa preto očakáva, že medzi procesmi ICAAP na jednej strane a plánmi a mechanizmami ozdravenia (napr. limitmi pre signály včasného varovania a ukazovateľmi potreby ozdravenia, postupmi eskalácie a potenciálnymi opatreniami vedenia¹⁶) na druhej strane zabezpečia konzistentnosť a koherentnosť. Zároveň sa očakáva, že potenciálne opatrenia ICAAP prijaté vedením, ktoré majú významný vplyv, budú bezodkladne zohľadnené v pláne ozdravenia (a naopak), s cieľom zabezpečiť konzistentnosť a aktuálnosť procesov a informácií zahrnutých v príslušných dokumentoch.

¹⁶ Ak sa však ICAAP a plánovanie ozdravenia opierajú o rozdielne zásady, predpokladané opatrenia vedenia sa môžu líšiť.

Konzistentnosť a koherentnosť v rámci skupín

37. Očakáva sa, že proces ICAAP bude zabezpečovať kapitálovú primeranosť na príslušných úrovniach konsolidácie a v prípade príslušných subjektov skupiny, ako vyžaduje článok 108 smernice CRD IV. V záujme účinného hodnotenia a udržiavania kapitálovej primeranosti všetkých subjektov musia byť stratégie, procesy riadenia rizík, rozhodovacie procesy, ako aj metodiky a predpoklady používané na kvantifikáciu kapitálu v rámci príslušného rozsahu konsolidácie koherentné.
38. V prípadoch, keď sa vnútroštátne ustanovenia alebo pokyny týkajúce sa procesu ICAAP pre určité subjekty alebo podskupiny líšia, si môže ich implementácia na príslušných úrovniach skupiny alebo podskupiny vyžadovať postupy, ktoré sú do určitej miery protichodné. Inštitúcie by však mali zabezpečiť, aby táto skutočnosť nemala vplyv na účinnosť a konzistentnosť procesu ICAAP na jednotlivých relevantných úrovniach, s osobitným zreteľom na úroveň skupiny. Od inštitúcie sa tiež očakáva, že konzervatívnym a obozretným spôsobom posúdi možné prekážky prevoditeľnosti kapitálu v rámci skupiny a zohľadní ich v rámci ICAAP.

Príklad 2.1

Konzistentnosť procesu ICAAP a plánu ozdravenia

Na zabezpečenie celkovej konzistentnosti opatrení procesu ozdravenia a procesu ICAAP sa od inštitúcií očakáva, že budú v rámci kontinua potenciálnych kapitálových účinkov a príslušných opatrení vedenia vo svojom procese ICAAP a plánoch ozdravenia uplatňovať konzistentný prístup. Konkrétne to napríklad znamená, že ukazovatele kapitálu používané v pláne ozdravenia na identifikáciu významného súčasného alebo budúceho zhoršenia kvantity a kvality kapitálu by sa mali konzistentným spôsobom zohľadňovať v procese ICAAP. Konkrétnejšie sa za normálnych okolností očakáva, že úroveň kapitálu sa bude prostredníctvom procesu ICAAP riadiť tak, aby s obozretnou rezervou prekračovala úroveň limitov ukazovateľov kapitálu¹⁷ uvedených v pláne ozdravenia.

Podobne sa očakáva aj konzistentnosť opatrení vedenia v rámci procesu ICAAP a plánu ozdravenia: v prípadoch, keď inštitúcia vo svojom pláne ozdravenia i v procese ICAAP počíta s podobnými opatreniami, by mohlo dôjsť k nadhodnoteniu účinnosti možností ozdravenia vo výpočte celkovej kapacity ozdravenia, ak už niektoré z týchto opatrení boli použité v rámci procesu ICAAP. S cieľom zamedziť prekryvaniu možností ozdravenia a opatrení vedenia v rámci ICAAP, ktoré by mohli viesť k „dvojitému započítaniu“, by preto mali byť závažné opatrenia vedenia prijaté v rámci ICAAP bezodkladne zohľadnené v revízii realizovateľnosti a účinnosti možností ozdravenia zahrnutých v pláne ozdravenia.¹⁸

¹⁷ Podrobnejšie informácie sú v usmerneniach EBA k minimálnemu zoznamu kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov plánu ozdravenia (EBA/GL/2015/02).

¹⁸ Ďalšie informácie sú aj v správe ECB *Report on recovery plans* z júla 2018.

Schopnosť inštitúcie navýšiť kapitál počas prebiehajúceho ozdravenia môže byť napríklad vážne ohrozená, ak už inštitúcia kapitál navýšila v rámci procesu ICAAP za podmienok, na ktoré sa plán ozdravenia nevzťahuje. To by mohlo mať vplyv na druh a objem potenciálneho nového kapitálu, ako aj na špecifikáciu emisných podmienok. Ďalším príkladom sú opatrenia vedenia v súvislosti s redukciami rizík. Ak napríklad v rámci ICAAP za podmienok, na ktoré sa nevzťahuje plán ozdravenia, dôjde k predaju určitých aktív, tieto aktíva už nebude možné znova predať neskôr, tzn. toto opatrenie už nemôže predstavovať realizovateľnú možnosť ozdravenia.

Procesy ICAAP a plány ozdravenia sú tiež prepojené prostredníctvom spätného záťažového testovania. Očakáva sa, že inštitúcie budú tento nástroj používať ako súčasť ich procesu ICAAP s cieľom identifikovať scenáre, v ktorých by sa dostali do situácie ohrozujúcej ich schopnosť postupovať v súlade so svojím zamýšľaným obchodným modelom (a teda s ich cieľmi ICAAP). V kontexte plánovania ozdravenia by sa malo reverzné záťažové testovanie „považovať za východiskový bod pre vypracovanie scenárov „blízko defaultu“; t. j. pokiaľ by sa úspešne nevykonali opatrenia na ozdravenie, viedli by k tomu, že obchodný model inštitúcie alebo skupiny by prestal byť životaschopný.“¹⁹ Scenáre v rámci procesov ICAAP i plánov ozdravenia by navyše mali vychádzať z udalostí, ktoré sú pre dané inštitúcie osobitne relevantné a týkajú sa ich hlavných slabých miest.

Zásada č. 3: Proces ICAAP zásadným spôsobom prispieva k nepretržitej činnosti inštitúcie zabezpečením kapitálovej primeranosti z rôznych hľadísk.

- i) Proces ICAAP zohráva kľúčovú úlohu v udržiavaní nepretržitej činnosti inštitúcie zabezpečením jej adekvátneho kapitálového vybavenia. V záujme udržania tejto podpory nepretržitej činnosti sa od inštitúcie očakáva zavedenie primeraného procesu ICAAP, ktorý je obozretný a konzervatívny a spája dve navzájom sa dopĺňajúce hľadiská.
- ii) Očakáva sa, že inštitúcia zavedie normatívne hľadisko, ktoré predstavuje viacročné hodnotenie schopnosti inštitúcie priebežne plniť v strednodobom horizonte všetky regulačné a dohľadové požiadavky týkajúce sa kapitálu a vyrovnávať sa s ďalšími externými finančnými obmedzeniami. Patrí sem aj posúdenie dôveryhodného základného scenára a adekvátnych nepriaznivých scenárov navrhnutých pre danú inštitúciu, v súlade s viacročným kapitálovým plánom a celkovými cieľmi plánovania inštitúcie.
- iii) Popri normatívnom hľadisku by sa malo uplatňovať aj ekonomické hľadisko, v rámci ktorého by mala inštitúcia identifikovať a kvantifikovať všetky významné riziká, ktoré by mohli spôsobiť ekonomické straty a viesť k vyčerpaniu interného

¹⁹ Odsek 11 usmernení EBA o škále scenárov, ktoré sa majú použiť pri plánoch ozdravenia (EBA/GL/2014/06).

kapitálu. V súlade s týmto ekonomickým hľadiskom sa očakáva, že inštitúcia zabezpečí adekvátne krytie svojich rizík interným kapitálom v súlade so svojou internou koncepciou kapitálovej primeranosti.

- iv) Obe hľadiská by mali byť navzájom informačne previazané a začlenené do všetkých významných obchodných činností a rozhodnutí, ako je uvedené v zásade č. 2.

Cieľ: prispievať k nepretržitej činnosti inštitúcie

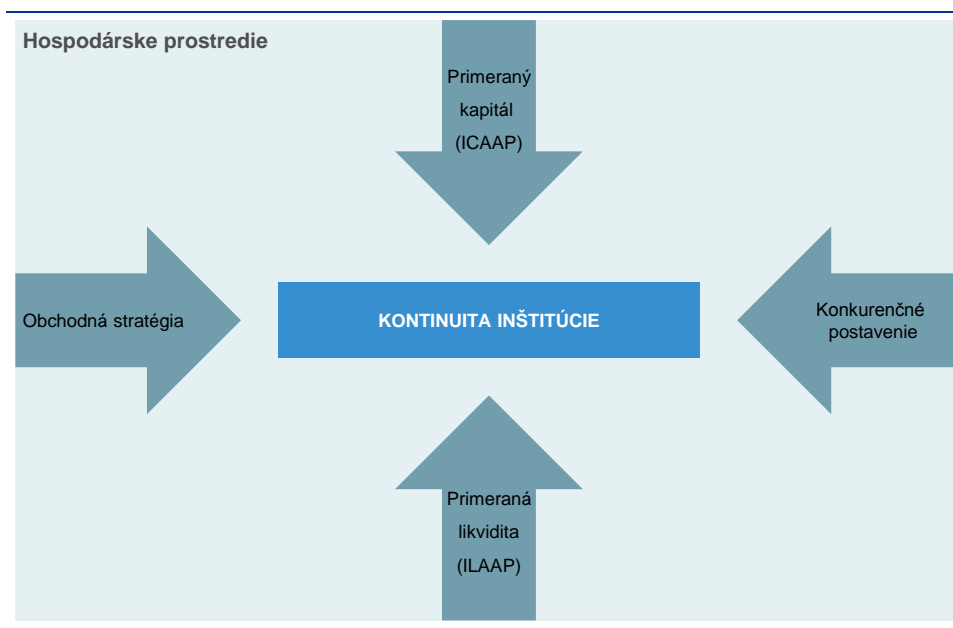
- 39. Cieľom ICAAP je prispievať k nepretržitej činnosti inštitúcie po kapitálovej stránke zabezpečením dostatočnej výšky kapitálu, ktorá inštitúcii umožňuje znášať riziká, absorbovať straty a postupovať podľa udržateľnej stratégie, a to aj počas dlhšieho obdobia nepriaznivého vývoja. Očakáva sa, že inštitúcia cieľ nepretržitej činnosti zohľadní vo svojom rámci rizikových preferencií (ako je uvedené v zásade č. 2) a prostredníctvom rámca ICAAP bude prehodnocovať svoje rizikové preferencie a limity tolerancie v rámci svojich celkových kapitálových obmedzení, s prihliadnutím na svoj rizikový profil a slabé miesta.
- 40. V rámci týchto kapitálových obmedzení by mala inštitúcia posúdiť a určiť²⁰ riadiace rezervy, ktoré prekračujú regulačné a dohľadové minimá²¹ a interné kapitálové potreby, a ktoré jej umožňujú udržateľným spôsobom postupovať v súlade so svojou stratégiou. S cieľom zabezpečiť dostatočnú úroveň riadiacich rezerv počas strednodobého horizontu by okrem toho inštitúcia mala zohľadniť očakávania trhu, investorov a zmluvných strán, možné obmedzenia rozdeľovania zisku vzhľadom na maximálnu rozdeliteľnú sumu ziskov (maximum distributable amount – MDA) a závislosť obchodného modelu od schopnosti vyplácať bonusy, dividendy a plnenia z nástrojov dodatočného kapitálu Tier 1 (Additional Tier 1 – AT1). Okrem takýchto externých obmedzení by mali riadiace rezervy napríklad kryť neistotu spojenú s prognózami a možnými následnými fluktuáciami kapitálových koeficientov, odrážať rizikové preferencie inštitúcie a umožňovať jej určitú flexibilitu v obchodných rozhodnutiach.

²⁰ V týchto všeobecných zásadách riadiace rezervy nepredstavujú dostupný (rezervný) kapitál, ale predstavu inštitúcie o výške kapitálu potrebného na to, aby mohla udržateľným spôsobom realizovať svoj obchodný model.

²¹ Koncepcia riadiacich rezerv nezavádza nové minimálne kapitálové požiadavky nad rámec existujúcich právnych miním. Hoci sa vo všeobecnosti očakáva, že výška riadiacich rezerv bude kladná, inštitúcia môže teoreticky dokázať, že v závislosti od posudzovaného scenára by mohla v súlade so svojim obchodným modelom udržateľným spôsobom postupovať aj s nulovou riadiacou rezervou.

Diagram 1

ICAAP prispieva k nepretržitej činnosti inštitúcie

Hodnoty a rozmery sa uvádzajú len na ilustračné účely.

Normatívne interné hľadisko

41. Normatívne hľadisko predstavuje viacročné hodnotenie schopnosti inštitúcie priebežne plniť všetky kvantitatívne regulačné a dohľadové požiadavky týkajúce sa kapitálu a vyrovnávať sa s ďalšími externými finančnými obmedzeniami.
42. Popri faktoroch, ako sú napríklad požiadavky týkajúce sa pomeru dlhového financovania a veľkých expozícií a (v relevantných prípadoch) minimálne požiadavky na akceptovateľné záväzky (MREL), by mala inštitúcia zohľadňovať predovšetkým požiadavky na kapitál prvého a druhého piliera, rámec rezerv podľa smernice CRD IV a odporúčania druhého piliera (diagram 2).
43. Očakáva sa, že normatívne hľadisko bude zohľadňovať všetky významné riziká, ktoré majú v priebehu obdobia plánovania vplyv na relevantné regulačné ukazovatele vrátane výšky vlastných zdrojov a rizikovej expozície. Preto sa normatívne hľadisko, hoci sú jeho zistenia vyjadrené prostredníctvom regulačných ukazovateľov, neobmedzuje len na riziká prvého piliera zohľadnené v regulačných kapitálových požiadavkách. Pri hodnotení kapitálovej primeranosti z normatívneho hľadiska by mala inštitúcia brať do úvahy všetky relevantné riziká kvantifikované z ekonomického hľadiska a posúdiť, či a do akej miery by sa mohli počas obdobia plánovania naplniť, v závislosti od použitých scenárov.
44. Očakáva sa, že inštitúcia bude uplatňovať vhodne zostavený a aktuálny kapitálový plán, ktorý je kompatibilný s jej stratégiami, rizikovými preferenciami a kapitálovými zdrojmi. Očakáva sa, že kapitálový plán bude zahŕňať základný

a nepriaznivý scenár a bude výhľadovo zameraný na obdobie ďalších minimálne troch rokov²². Inštitúcia by tiež mala prihliadať na vplyv pripravovaných zmien právnych, regulačných a účtovných rámcov²³ a prijať opodstatnené rozhodnutie o spôsobe ich zohľadnenia v kapitálovom pláne. Pokiaľ ide o budúcu úroveň požiadaviek druhého piliera (Pillar 2 Requirement – P2R) a odporúčaní druhého piliera (Pillar 2 Guidance – P2G), inštitúcie by mali zohľadňovať všetky informácie o budúcich zmenách týchto pozícií.²⁴

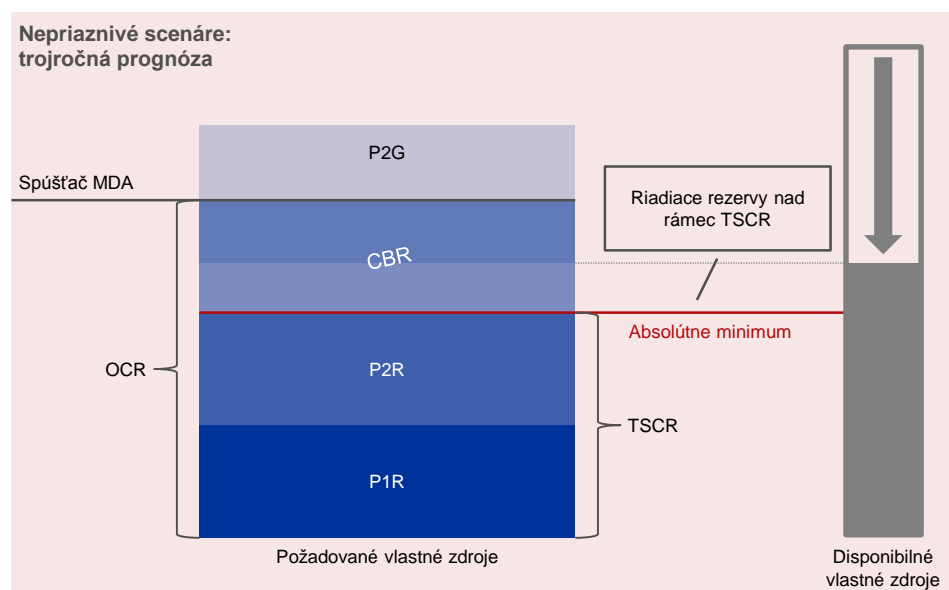
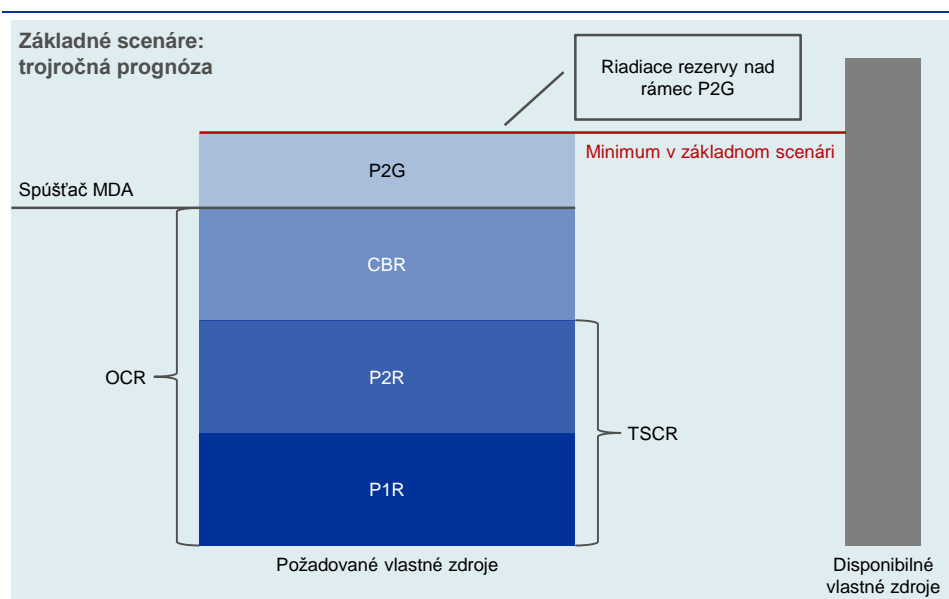
²² Výber adekvátneho plánovacieho horizontu je zodpovednosťou inštitúcie. Očakáva sa, že podrobný kapitálový plán bude pokrývať obdobie minimálne troch rokov. Inštitúcie by zároveň mali v rámci strategického plánovania zohľadňovať aj prípadné významné zmeny za hranicou tohto minimálneho horizontu.

²³ V závislosti od pravdepodobnosti a potenciálneho vplyvu konkrétnych zmien môže inštitúcia prijať rôzne opatrenia. Niektoré zmeny sa napríklad môžu zdať veľmi nepravdepodobné, no vzhľadom na rozsah ich potenciálneho vplyvu na inštitúciu sa očakáva, že sa vypracujú núdzové opatrenia. Iné, viac pravdepodobné regulačné zmeny by však mali byť zachytené v samotnom kapitálovom pláne. Príklady nedávno prijatých nových regulačných opatrení: medzinárodný štandard finančného výkazníctva 9 (International Financial Reporting Standard 9 – IFRS 9), smernica o ozdravení a riešení krízových situácií bánk (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD) a štandardizovaný postup merania expozícií voči kreditnému riziku protistrany (standardised approach to counterparty credit risk – SA-CCR).

²⁴ Úroveň P2R a P2G stanovuje ECB. Od inštitúcií sa očakáva, že k týmto kapitálovým požiadavkám budú vo svojom kapitálovom plánovaní pristupovať ako k externe stanoveným hodnotám. Ak nie je špecificky stanovené inak, budúca úroveň P2R a P2G použitá v kapitálovom plánovaní by mala byť minimálne rovnaká ako súčasná úroveň.

Diagram 2

Riadiace rezervy a ďalšie kapitálové obmedzenia: normatívne hľadisko

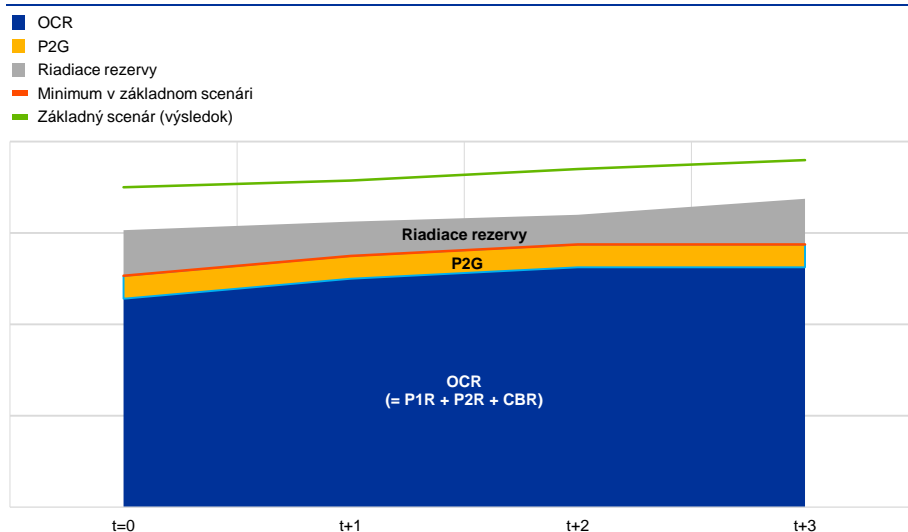

Hodnoty a rozmery sa uvádzajú len na ilustračné účely.

45. Pri plánovaní, ktoré vychádza zo základných podmienok, vrátane základných prognóz zahrnutých do kapitálových plánov, by mala inštitúcia popri celkovej kapitálovej požiadavke SREP (total SREP capital requirement – TSCR) zohľadniť aj požiadavku na kombinovanú rezervu (combined buffer requirement – CBR), tzn. celkovú kapitálovú požiadavku (overall capital requirement – OCR), a odporúčania druhého piliera (P2G). Na základe uvedených obmedzení by mala inštitúcia určiť primeranú výšku riadiacich rezerv a zaviesť kapitálové plány, ktoré jej za očakávaných základných podmienok v strednodobom horizonte umožňujú spĺňať požiadavky OCR plus P2G (diagram 3).

Diagram 3

Základná prognóza kapitálového koeficientu: normatívne hľadisko

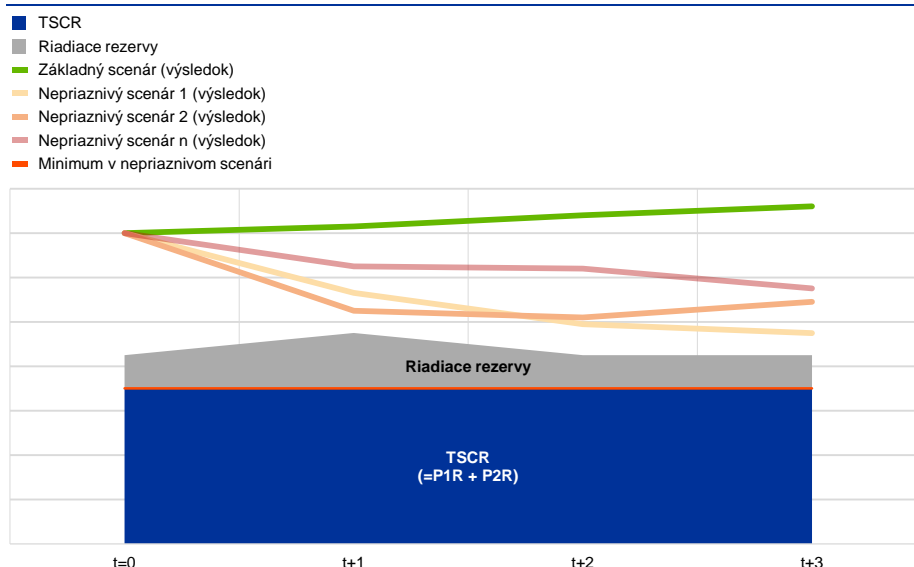
Hodnoty a rozmery sa uvádzajú len na ilustračné účely.

46. Očakáva sa, že inštitúcia bude požiadavku TSCR spĺňať priebežne, a to aj počas dlhších období nepriaznivého vývoja, ktoré vedú k značnému vyčerpaniu kapitálu CET1. V dostatočne nepriaznivých scenároch²⁵ sa môže akceptovať, že inštitúcia nespĺňa odporúčania P2G a požiadavku na kombinovanú rezervu. Od inštitúcie sa však očakáva, že s cieľom zohľadniť uvedené faktory určí adekvátnu výšku radiacích rezerv nad rámec TSCR a zahrnie ich do kapitálových plánov. Vďaka tomu bude môcť zostať nad úrovňou TSCR a spĺňať napríklad trhové očakávania v strednodobom horizonte aj za nepriaznivých podmienok (diagram 4).
47. Ak inštitúcia vo svojom kapitálovom pláne uvádza aj predpoklady týkajúce opatrení vedenia, očakáva sa, že zároveň posúdi uskutočniteľnosť a očakávaný dosah takýchto opatrení v príslušných scenároch, pričom má transparentným spôsobom informovať o kvantitatívnom vplyve jednotlivých opatrení na prognózované hodnoty. Očakáva sa, že použité predpoklady budú v relevantných prípadoch konzistentné s plánom ozdravenia.

²⁵ Podrobnejšie informácie o miere závažnosti nepriaznivých scenárov sú uvedené v zásade č. 7.

Diagram 4

Nepriaznivé prognózy kapitálového koeficientu: normatívne hľadisko²⁶

Hodnoty a rozmery sa uvádzajú len na ilustračné účely.

Ekonomické interné hľadisko

48. Od inštitúcie sa očakáva, že svoju kapitálovú primeranosť bude z ekonomického hľadiska riadiť zabezpečovaním adekvátneho krytia rizík prostredníctvom interného kapitálu, berúc do úvahy očakávanie uvedené v zásade č. 5. Ekonomická kapitálová primeranosť vyžaduje dostatočnú úroveň interného kapitálu inštitúcie na priebežné krytie jej rizík a podporu jej stratégie.
49. Z tohto hľadiska by mala inštitúcia v rámci hodnotenia zohľadňovať plný rozsah rizík, ktoré môžu mať významný vplyv na jej kapitálovú pozíciu z ekonomického hľadiska. S cieľom zachytiť skutočnú ekonomickú situáciu sa toto hľadisko neopiera o účtovné alebo regulačné hodnoty. Malo by skôr zohľadňovať aspekty ekonomickej hodnoty²⁷ všetkých ekonomicky relevantných faktorov vrátane aktív, pasív a rizík.²⁸ Hoci teda proces ICAAP vychádza z predpokladu nepretržitej činnosti inštitúcie – a jeho cieľom je zabezpečiť jej zachovanie – od inštitúcie sa očakáva, že bude svoju ekonomickú kapitálovú primeranosť riadiť

²⁶ Na ilustračné účely je v prípade všetkých scenárov zobrazená rovnaká riadiaca rezerva, hoci jej skutočná výška závisí od hodnoteného scenára.

²⁷ Podrobnejšie informácie o tejto koncepcii sú v slovníku pojmov. Podrobnejšie informácie o internom kapitáli sú v zásade č. 5; pokiaľ ide o riziká, inštitúcie by mali zohľadňovať všetky faktory, ktoré by mohli ovplyvniť ich ekonomickú hodnotu, t. j. interný kapitál. Ďalšie informácie o očakávaniach ECB, pokiaľ ide o identifikovanie rizík, kvantifikáciu rizík a záťažové testovanie na základe ekonomického hľadiska, sú uvedené v zásadách č. 4, 6 a 7.

²⁸ Definíciu a kritériá koncepcie ekonomickej kapitálovej primeranosti vrátane, okrem iného, koncepcie čistej súčasnej hodnoty určuje inštitúcia. Hoci sa očakáva, že toto hľadisko bude v súlade s koncepciou „ekonomickej hodnoty“ opísanou v usmerneniach EBA týkajúcich sa riadenia úrokového rizika vyplývajúceho z činností mimo obchodnej knihy (EBA/GL/2018/02) (tiež označovaného ako úrokové riziko bankovej knihy – interest rate risk in the banking book – IRRBB), tieto všeobecné zásady nepredpisujú používanie žiadnej konkrétnej metodiky kvantifikácie rizík alebo interného kapitálu.

na základe aspektov ekonomickej hodnoty. Od inštitúcie sa očakáva, že bude ekonomické riziká a interný kapitál riadiť adekvátne a posudzovať ich vo svojom rámci záťažového testovania a monitorovania a riadenia kapitálovej primeranosti.

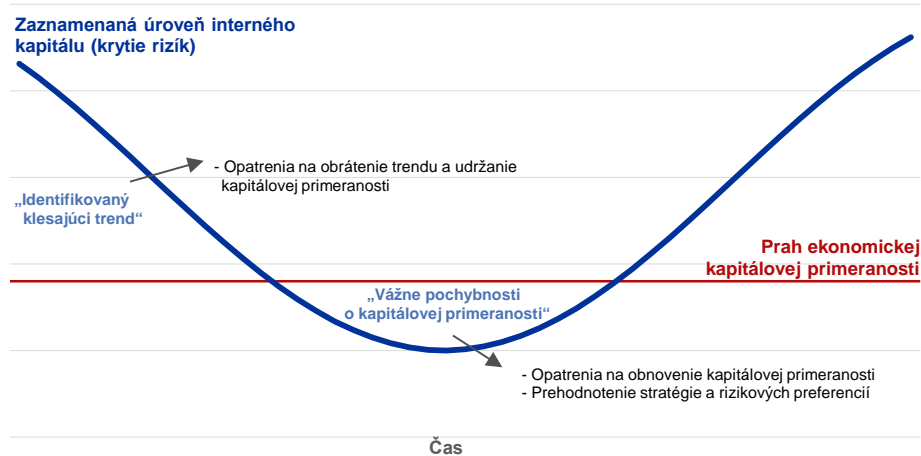
50. Inštitúcia by mala na základe vlastných procesov a metodík a so zreteľom na zásadu primeranosti identifikovať, kvantifikovať a vyčleniť interný kapitál na krytie očakávaných strát (pokiaľ sa neberú do úvahy pri určovaní interného kapitálu) a neočakávaných strát, ktoré by mohla zaznamenať. Od inštitúcie sa očakáva, že k referenčnému dátumu uskutoční hodnotenie súčasnej situácie s kvantifikáciou rizík v konkrétnom časovom bode. Okrem tohto hodnotenia by mala vykonať aj strednodobé posúdenie vplyvu významných budúcich zmien, ktoré nie sú začlenené do hodnotenia súčasnej situácie, napr. možných opatrení vedenia, zmien rizikového profilu alebo vonkajšieho prostredia²⁹.
51. Zistenia a údaje vyplývajúce z hodnotenia ekonomickej kapitálovej primeranosti by mala inštitúcia používať v rámci strategického a operačného riadenia a revízie svojich rizikových preferencií a obchodných stratégií. Okrem obozretnej definície interného kapitálu³⁰ a kvantifikácie rizík by mala inštitúcia predstaviť koncepciu ekonomickej kapitálovej primeranosti, ktorá jej umožňuje udržať si ekonomickú životaschopnosť a postupovať v súlade so svojou stratégiou. Patria sem aj riadiace procesy na včasnú identifikáciu potreby prijať kroky na odstránenie vznikajúceho deficitu interného kapitálu a prijatie účinných opatrení (napr. navýšenia kapitálu, zníženia rizík).
52. Ekonomická kapitálová primeranosť inštitúcie si vyžaduje aktívne monitorovanie a riadenie. Od inštitúcie sa preto vyžaduje príprava a naplánovanie postupov a opatrení vedenia, ktoré je potrebné prijať v situácii potenciálne vedúcej k nedostatočnej úrovni kapitálu.

²⁹ Medzi opatrenia vedenia môžu patriť napríklad kapitálové opatrenia, akvizície alebo predaj obchodných divízií a zmeny rizikového profilu. Ďalšie informácie sú aj v časti „Vzájomná interakcia medzi ekonomickým a normatívnym hľadiskom“.

³⁰ Očakávania týkajúce sa interného kapitálu sú uvedené v zásade č. 5.

Diagram 5

Aspekty riadenia: ekonomické hľadisko

Je dôležité poznamenať, že tento graf by sa nemal chápať ako prognóza ekonomickej situácie v konkrétnom časovom bode. Graf znázorňuje zhoršenie úrovne ekonomického kapitálu, ku ktorému môže dôjsť v priebehu času mimo rámec bežného vývoja hospodárskeho cyklu. Očakáva sa, že inštitúcia bude mať zavedenú stratégiu na riešenie takejto situácie a kapitálovú primeranosť bude riadiť aktívnym spôsobom. V prognózach v rámci normatívneho hľadiska by navyše mala byť zohľadňovaná kvantifikácia rizík a dostupného interného kapitálu.

53. Ak inštitúcia zaznamená trend výrazného poklesu ekonomického kapitálu, mala by zvážiť prijatie opatrení na udržanie adekvátneho kapitálového vybavenia, zvrátiť trend a prehodnotiť svoju stratégiu a rizikové preferencie (diagram 5). V prípade poklesu internej kapitálovej primeranosti pod minimálnu úroveň by teda inštitúcia mala mať možnosť prijať potrebné opatrenia a mala by vysvetliť spôsob zabezpečenia kapitálovej primeranosti v strednodobom horizonte.

Vzájomná interakcia medzi ekonomickým a normatívnym hľadiskom

54. V prípade ekonomického hľadiska sa ekonomické riziká a straty prejavujú na internom kapitáli okamžite a v plnom rozsahu. Ekonomické hľadisko teda poskytuje značne komplexný prehľad rizík³¹. Niektoré z týchto rizík, prípadne súvisiace riziká, sa tiež môžu čiastočne alebo naplno prejaviť neskôr, v rámci normatívneho hľadiska, a to prostredníctvom účtovných strát, redukcie vlastných zdrojov alebo prudenciálnych opravných položiek.
55. Inštitúcia by preto mala v rámci normatívneho hľadiska posúdiť rozsah možného vplyvu rizík identifikovaných a kvantifikovaných v rámci ekonomického hľadiska na vlastné zdroje a výšku celkovej rizikovej expozície (total risk exposure amount – TREA) v budúcnosti. Prognózy budúcej kapitálovej pozície z normatívneho hľadiska by tak mali vychádzať z hodnotenia uskutočneného z kapitálového hľadiska.

³¹ Negatívny vplyv IRRBB na ekonomickú hodnotu (t. j. zmena súčasnej hodnoty očakávaných čistých hotovostných tokov inštitúcie) napríklad vyjadruje potenciálny dlhodobý účinok na celkové expozície inštitúcie. V rámci normatívneho hľadiska sa toto riziko môže prejaviť napríklad v poklese ziskov alebo prostredníctvom transakcie súvisiacej s príslušným portfóliom.

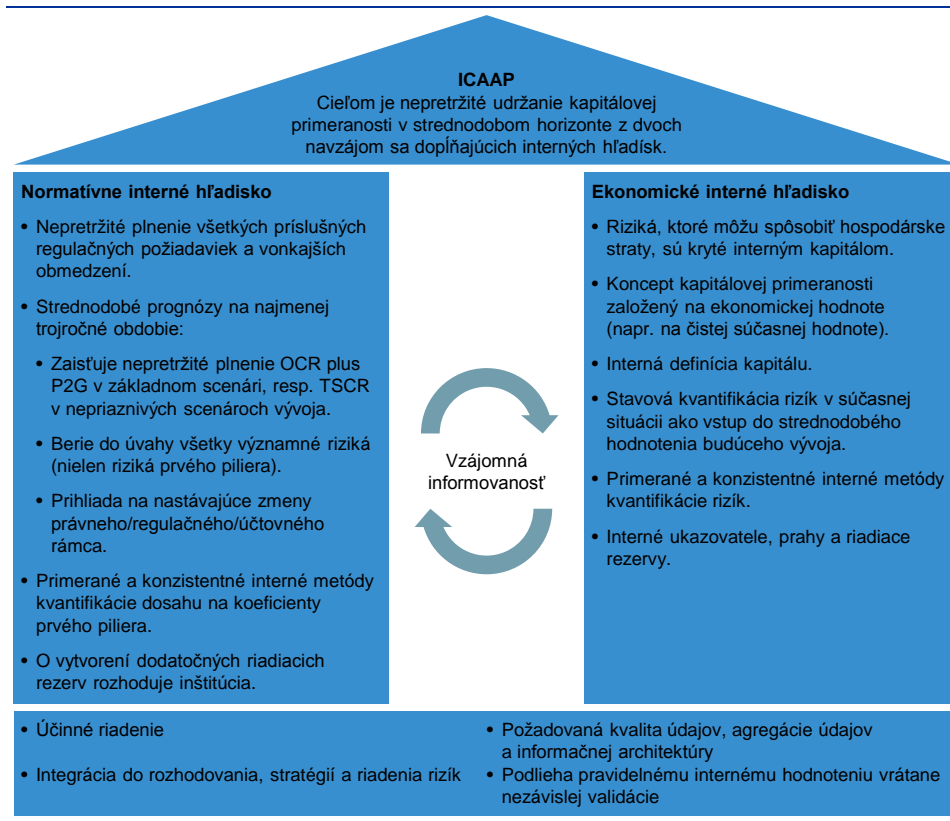
56. Konkrétne by sa mali brať do úvahy riziká a účinky, ktoré síce nie sú nevyhnutne zjavné, keď sa pozornosť zameriava výlučne na účtovný/regulačný kapitálový rámec, no mohli by mať vplyv na budúce regulačné vlastné zdroje alebo TREA.
57. Zároveň platí, že inštitúcia by mala používať zistenia normatívneho hľadiska ako základ³² kvantifikácie rizík z ekonomického hľadiska a v prípade potreby, ak kvantifikácia adekvátne nezachytáva riziká vyplývajúce z použitých nepriaznivých scenárov, by ju mala upraviť alebo doplniť. Normatívne a ekonomické hľadisko by tak mali byť informačne prepojené.
58. Vzhľadom na to, že definície a úrovne kapitálu, druhy a výška rizík a minimálne koeficienty kapitálovej primeranosti sa v rámci týchto dvoch rôznych hľadísk líšia, a keďže jedno hľadisko nie je v priebehu času a v rámci jednotlivých inštitúcií systematicky prísnejšie ako druhé, účinné riadenie rizík si vyžaduje uplatňovanie oboch hľadísk.³³

³² To platí najmä v prípade rizík, ktorých kvantifikácia je zložitejšia. Očakáva sa, že úpravy kvantifikácie rizík v rámci ekonomického hľadiska budú v plnom rozsahu odôvodnené a zdokumentované.

³³ Všeobecné odôvodnenie tejto požiadavky sa zhoduje s odôvodnením pre IRRBB stanoveným v usmerneniach EBA týkajúcich sa riadenia úrokového rizika vyplývajúceho z činností mimo obchodnej knihy (EBA Guidelines on the management of interest rate risk arising from non-trading book activities) (EBA/GL/2018/02): Inštitúcie by mali svoju exponovanosť voči IRRBB merať z hľadiska potenciálnych zmien ekonomickej hodnoty i výnosov. Inštitúcie by mali využívať navzájom sa dopĺňajúce prvky oboch postupov s cieľom zohľadniť komplexnosť IRRBB z krátkodobého i dlhodobého hľadiska.

Diagram 6

Prehľad hľadísk a základných prvkov procesu ICAAP

Príklad 3.1

Riadiace rezervy

Čím slabšia je kapitálová základňa inštitúcie, tým ťažšie a nákladnejšie je pre ňu postupovať v súlade so svojim zamýšľaným obchodným modelom. Ak napríklad podľa investorov, zmluvných strán a klientov nižšia úroveň kapitálu zvyšuje riziko zlyhania inštitúcie, budú vyžadovať vyššie rizikové prémie. To bude mať nepriaznivý vplyv na ziskovosť inštitúcie a potenciálne ohrozí jej schopnosť pokračovať v činnosti, hoci jej kapitál je stále nad úrovňou regulačných a dohľadových miním.

Ďalším príkladom sú dividendy a platby AT1. Ak sa stratégia inštitúcie zakladá na emisii kapitálových nástrojov na kapitálovom trhu, nižšia úroveň kapitálu môže viesť k nižšej dôvere investorov. Výsledkom môže byť obmedzenie prístupu inštitúcie na kapitálový trh a následne ohrozenie jej schopnosti postupovať v súlade so svojou obchodnou stratégiou.

Vzhľadom na uvedené aspekty by mala inštitúcia určiť úroveň kapitálu, ktorú považuje za potrebnú na pokračovanie v činnosti. V rámci kapitálového plánovania by mala inštitúcia zabezpečiť, aby dokázala udržiavať úroveň svojich riadiacich rezerv za základných i nepriaznivých podmienok. Pokiaľ ide o výšku riadiacich rezerv, medzi inštitúciami môžu byť značné rozdiely, pričom je daná aj externým

vývojom, zohľadneným v jednotlivých scenároch. Záležať môže napríklad na tom, či nepriaznivý scenár zohľadňuje celotrhové alebo idiosynkratické riziko, pretože tento aspekt môže ovplyvniť očakávania investorov, klientov, zmluvných strán a pod., pokiaľ ide o kapitalizáciu inštitúcie. Riadiace rezervy sa tiež môžu v rámci scenára meniť v priebehu času, keďže rôzne časové úseky odrážajú rôzne vonkajšie a vnútorné podmienky.

Príklad 3.2

Premietanie ekonomického hľadiska do normatívneho

Očakáva sa, že inštitúcia kvantifikuje účinok úrokových rizík v bankovej knihe na výkaz ziskov a strát z normatívneho hľadiska, hoci sa v rámci požiadaviek na kapitál prvého piliera neberú do úvahy. Hoci z ekonomického hľadiska je ekonomický vplyv úrokových zmien na pozície bankovej knihy viditeľný okamžite a v plnom rozsahu, v rámci normatívneho hľadiska sa môže vplyv zmien výkazu ziskov a strát na koeficienty kapitálu prvého piliera v plnom rozsahu prejavíť až o niekoľko rokov. Inštitúcia by preto mala v rámci normatívneho hľadiska, predovšetkým v nepriaznivých prognózach, zvažovať aj potenciálne straty vyplývajúce zo všetkých rizík, ktoré sú zachytené z ekonomického hľadiska, vrátane rizík, ktoré sa pri prvom pilieri nezohľadňujú.

Príklad: inštitúcia môže v rámci ekonomického hľadiska dospieť k záveru, že v priebehu ďalšieho roka by došlo k poklesu jej ekonomickej hodnoty o 100 mil. €, ak by sa úrokové sadzby zvýšili o 200 základných bodov. Z normatívneho hľadiska by následne vo svojich scenároch mala vyjadriť príslušný vplyv na svoj výkaz ziskov a strát a v konečnom dôsledku aj na vlastné zdroje a koeficient kapitálu prvého piliera počas horizontu kapitálového plánovania, napr. ako redukciu výkazu ziskov a strát vo výške 15 mil. € v prvom roku, 13 mil. € v druhom roku a 10 mil. € v treťom roku.

Ďalším príkladom sú skryté straty. Zatiaľ čo v rámci ekonomického hľadiska sa aktíva koncepcne zohľadňujú v ekonomickej hodnote/čistej súčasnej hodnote, normatívne hľadisko vychádza z účtovných a prudenciálnych hodnôt. Pri porovnaní účtovnej a ekonomickej hodnoty sa zviditeľnia skryté straty. V nadväznosti na určenie ich celkovej výšky musí inštitúcia stanoviť rozsah ich potenciálneho vplyvu na súvahu/výkaz ziskov a strát, a tieto informácie by mala zohľadniť v rámci normatívneho hľadiska.

Ak má napríklad inštitúcia portfólio štátnych dlhopisov, ktorého celkové skryté straty dosahujú úroveň 100 mil. €, mala by určiť, aká časť týchto skrytých strát by ovplyvnila jej prognózovanú úroveň regulačných vlastných zdrojov (v rámci príslušných podkladových strednodobých scenárov). V tomto konkrétnom prípade môže inštitúcia dospieť k záveru, že vzhľadom na zrážky z nominálnej hodnoty podkladových dlhopisov by v roku 1 zaznamenala účtovnú stratu 10 mil. € a v roku 2 stratu 20 mil. €. Tieto straty by mala zohľadniť v prognózach vypracovaných z normatívneho hľadiska.

Ďalším príkladom je riziko kreditnej migrácie. Z ekonomického hľadiska inštitúcia posúdi, v akom rozsahu by v priebehu ďalšieho roka klesla jej ekonomická hodnota, ak by došlo k zhoršeniu kreditnej kvality jej úverových expozícií, t. j. posunu k vyššej pravdepodobnosti zlyhania. Do normatívneho hľadiska by sa toto zhoršenie prostredníctvom výkazu ziskov a strát (na rozdiel od rizika kreditného zlyhania) v prípade úverových expozícií neučítovaných v reálnej hodnote (napr. v kategórii úverov a pohľadávok) neprenieslo, no napriek tomu by sa mohlo prejaviť: vyššia pravdepodobnosť zlyhania identifikovaná z ekonomického hľadiska má za následok vyššiu úroveň rizikovo vážených aktív, a tým aj nižšiu úroveň koeficientov kapitálu prvého piliera v prognózach kapitálového plánovania. Pri tomto prenose z ekonomického do normatívneho hľadiska sa zvyčajne údaj ekonomického hľadiska nezohľadňuje v pomere jedna k jednej. Naopak, inštitúcia by mala posúdiť rozsah zvýšenia TREA v príslušnom scenári, so zreteľom na ustanovenia nariadenia CRR týkajúce sa závislosti rizikovo vážených aktív od pravdepodobnosti zlyhania, straty v prípade zlyhania a expozície pri zlyhaní, a to v súlade s postupom inštitúcie na určovanie kreditného rizika v rámci prvého piliera.

Celkovo teda možno konštatovať, že riziká identifikované a kvantifikované z ekonomického hľadiska môžu prognózy v rámci normatívneho hľadiska ovplyvniť viacerými spôsobmi: prostredníctvom nepriaznivého vplyvu na výkaz ziskov a strát, priamej redukcie vlastných zdrojov, zvýšenej tvorby opravných položiek a zvýšenia TREA. Vo všetkých prípadoch sa od inštitúcií očakáva, aby pri zohľadňovaní rizík pri určovaní vplyvu na prognózované koeficienty prvého piliera používali diferencovaný prístup. Riziká vyplývajúce z ekonomického hľadiska vo všeobecnosti prognózy prvého piliera neovplyvnia v pomere jedna k jednej. Rozsah ich účinku závisí napríklad od použitého scenára a od platných účtovných pravidiel a regulačných ustanovení.

Príklad 3.3 **Premietanie normatívneho hľadiska do ekonomického**

Očakáva sa, že strednodobé hodnotenie normatívneho interného hľadiska a príslušné podkladové scenáre budú zdrojom informácií pre výhľadové ekonomické interné hľadisko, pokiaľ tieto zmeny nie sú k príslušnému referenčnému dátumu zohľadnené v kvantifikácii rizík v konkrétnom časovom bode. Posúdiť by sa mali aj plánované opatrenia vedenia predpokladané v rámci normatívneho hľadiska, napr. kapitálové opatrenia, výplaty dividend alebo akvizície či predaj obchodných línií, s cieľom vyhodnotiť ich vplyv na ekonomickú podstatu inštitúcie. Toto posúdenie by sa malo uskutočniť v rámci výhľadového ekonomického interného hľadiska s cieľom zabezpečiť, že príslušné kroky neohrozia ekonomickú kapitálovú primeranosť. Očakávané zmeny úrokových kriviek a opatrenia vedenia, o ktorých už bolo rozhodnuté a ktoré sa uskutočnia počas rizikového horizontu (v dĺžke minimálne jeden rok) sa naopak v rámci ekonomického hľadiska zvyčajne zohľadňujú v rámci krátkodobého hodnotenia v konkrétnom časovom bode.

Nepriaznivé prognózy normatívneho hľadiska by mali simulovať slabé miesta danej inštitúcie. Ak tieto prognózy poukážu na významný vplyv konkrétneho druhu rizika,

napríklad rizika migrácie, od inštitúcie sa očakáva, že zabezpečí adekvátnu kvantifikáciu tohto rizika z ekonomického hľadiska prostredníctvom výpočtu v konkrétnom časovom bode alebo dodatočného hodnotenia (napr. záťažového testovania).

Inštitúcia s rozsiahlym akciovým portfóliom napríklad v súvislosti s touto rizikovou expozíciou v rámci normatívneho hľadiska prijme predpoklad, že dôjde k výraznému poklesu na akciových trhoch. Výrazný vplyv na kapitálovú primeranosť v rámci normatívneho hľadiska sa premietne do ekonomického hľadiska: inštitúcia by mala vyhodnotiť, aký vplyv by takáto závažná, no realistická udalosť mala na ekonomickú kapitálovú primeranosť a či analýza v rámci ekonomického hľadiska tento scenár zachytáva adekvátnym spôsobom a inštitúcii umožňuje príslušné riziko účinne riadiť.

Ak v praxi inštitúcia na kvantifikáciu trhového rizika v rámci ekonomického hľadiska používa metódu „value-at-risk“ (VaR) a podkladové údaje kvantifikácie rizika vychádzajú len z nerušeného vývoja akciových trhov, kvantifikácia rizika trhové riziko podhodnocuje. Inštitúcia môže buď upraviť predpoklady kvantifikácie rizík, alebo na pokrytie trhového rizika, ktoré nie je v kvantifikácii rizík zohľadnené, vyhradiť dodatočný interný kapitál, alebo prijať iné kroky s cieľom zabezpečiť dostatočné kapitálové krytie rizika. V súlade s koncepciou konzervatívnosti týchto všeobecných zásad to však nemusí nevyhnutne znamenať, že inštitúcia by mala zmeniť svoj postup kvantifikácie na základe VaR, ktorý sa môže používať napríklad aj na účely oceňovania. Za zabezpečenie účinného riadenia rizík a ich krytia prostredníctvom interného kapitálu konzervatívnym spôsobom zodpovedá samotná inštitúcia.

Zásada č. 4: V rámci procesu ICAAP sa identifikujú a zohľadňujú všetky významné riziká.

- i) Inštitúcia je zodpovedná za zavedenie pravidelného procesu identifikácie všetkých významných rizík, ktorým je alebo môže byť vystavená z ekonomického a normatívneho hľadiska. Všetky riziká označené za významné by mali byť predmetom hodnotenia vo všetkých častiach ICAAP na základe internej taxonómie rizík.
- ii) Inštitúcia by mala komplexným spôsobom, ktorý zahŕňa všetky relevantné právne subjekty, obchodné oblasti a expozície, najmenej raz za rok identifikovať významné riziká na základe vlastnej internej definície významnosti. Výsledkom procesu identifikácie rizík by mal byť komplexný interný inventár rizík.
- iii) V prípade finančných a nefinančných účastí, dcérskych spoločností a ďalších blízkych subjektov má inštitúcia identifikovať podstatné súvisiace riziká, ktorým je alebo môže byť vystavená, a zohľadniť ich v procese ICAAP.
- iv) Pri všetkých rizikách označených za významné sa od inštitúcie očakáva, že vyčlení kapitál na ich krytie, alebo zdokumentuje dôvod nevyčlenenia kapitálu.

Proces identifikácie rizík

59. Inštitúcia by mala zaviesť pravidelný proces identifikácie všetkých významných rizík a zahrnúť ich do komplexného interného inventára rizík. Na základe svojej internej definície významnosti by mala zabezpečiť aktuálnosť inventára rizík. Popri pravidelnej aktualizácii (najmenej ročne) by mala inventár upraviť zakaždým, keď prestane odrážať významné riziká, napr. v dôsledku zavedenia nového produktu alebo expanzie obchodných činností.
60. Identifikácia rizík by mala byť komplexná a mala by vychádzať z normatívneho i ekonomického hľadiska. Popri bežných rizikách sa od inštitúcie očakáva, že vo svojom výhľadovom hodnotení kapitálovej primeranosti bude brať do úvahy i všetky riziká a prípadné koncentrácie v rámci jednotlivých typov rizík či medzi nimi³⁴, ktoré môžu prameniť z realizácie jej stratégií alebo príslušných zmien v jej prevádzkovom prostredí.
61. Proces identifikácie rizík by mal vychádzať z „hrubého prístupu“, t. j. bez zohľadnenia špecifických opatrení určených na zmiernenie súvisiacich rizík. Účinnosť zmierňujúcich opatrení by mala inštitúcia posudzovať následne.³⁵
62. V súlade s usmerneniami EBA týkajúcimi sa limitov expozícií voči subjektom tieňového bankovníctva (EBA/GL/2015/20) by mala inštitúcia v rámci svojho postupu identifikácie rizík identifikovať svoje expozície voči subjektom tieňového bankovníctva, všetky s nimi spojené potenciálne riziká i ich potenciálny dosah.
63. Zodpovednosť za rozhodnutie o tom, ktoré typy rizík sa považujú za významné a ktoré z nich si vyžadujú kapitálové krytie, nesie riadiaci orgán. Súčasťou tejto zodpovednosti je tiež odôvodnenie prípadného rozhodnutia za významné nepovažovať určité riziká, ktorým je inštitúcia vystavená.

Inventár rizík

64. Pri určovaní svojho interného inventára rizík je inštitúcia zodpovedná za stanovenie vlastnej internej taxonómie rizík. Očakáva sa, že sa nebude mechanicky riadiť regulačnou taxonómiou rizík.
65. V rámci inventarizácie rizík by mala inštitúcia brať do úvahy súvisiace riziká (ak sú významné) prameniace z jej finančných i nefinančných účastí, dcérskych spoločností a iných blízkych subjektov (napr. intervenčné a skupinové riziká, reputačné a operačné riziká, riziká vyplývajúce z príslubov a pod.).
66. Od inštitúcie sa očakáva, že bude posudzovať nielen riziká spojené s účastami, ale že bude zodpovedajúcim spôsobom identifikovať, analyzovať

³⁴ Odkaz na vnútorizikové a medzirizikové koncentrácie.

³⁵ „Hrubý prístup“ vysvetlený v tejto časti odkazuje na proces identifikácie rizík. Pri určovaní výšky kapitálu potrebného na krytie rizík by inštitúcie zmierňujúce opatrenia nemali prehliadať.

a kvantifikovať podstatné súvisiace riziká a že ich zohľadní vo svojej internej taxonómii rizík, bez ohľadu na to, či sú dotknuté subjekty zahrnuté do jej prudenciálneho okruhu alebo nie. Hĺbka analýzy súvisiacich rizík by mala byť primeraná obchodnej činnosti a postupu riadenia rizík.

Príklad 4.1 **Inventár rizík**

Zoznam rizík ani väzby medzi jednotlivými typmi a podskupinami rizík uvedené v tomto príklade sa nemajú považovať za povinné ani vyčerpávajúce. Niektoré riziká uvedené v tomto zozname môžu byť v prípade niektorých inštitúcií nevýznamné, pričom v takom prípade je potrebné zdôvodnenie. Zároveň je možné, že niektoré bežné významné riziká sa v zozname nenachádzajú. Každá inštitúcia sama rozhoduje o tom, či a ako bude jednotlivé typy a podskupiny rizík kombinovať:

- kreditné riziko (napr. riziko krajiny, riziko migrácie a riziko koncentrácie),
- trhové riziko (napr. riziko kreditného rozpätia, štrukturálne devízové riziko a riziko úpravy ocenenia pohľadávok (credit valuation adjustment – CVA)),
- IRRBB (napr. riziko trhovej medzery, bázičné riziko, opčné riziko a behaviorálne predpoklady, týkajúce sa napr. používania opcií na predčasné splatenie),
- operačné riziko (napr. narušenie činnosti a porucha systémov, právne riziko a modelové riziko),
- iné riziká (vrátane napr. poisťovacieho rizika, obchodného rizika, intervenčného rizika, penzijného rizika, rizika účasti, rizika nákladov financovania, reputačného rizika atď.).

Inštitúcia je i naďalej zodpovedná za určovanie všetkých svojich významných rizík a všetkých koncentrácií v rámci jednotlivých typov rizík a medzi nimi, bez ohľadu na to, či sú v tomto zozname uvedené alebo nie.

Príklad 4.2 **Identifikácia rizík v hrubom vyjadrení**

Pri hrubom vyjadrení sa riziká najskôr identifikujú bez ohľadu na špecifické opatrenia určené na ich zmiernenie. Riziko možno považovať za významné, ak by jeho naplnenie, prehliadnutie alebo podcenenie mohlo podstatne zmeniť alebo ovplyvniť kapitálovú primeranosť, ziskovosť alebo nepretržitú činnosť inštitúcie z ekonomického hľadiska, bez ohľadu na použitý spôsob účtovania.

Inštitúcia napríklad môže zistiť, že na základe profilu splatnosti svojej bankovej knihy by mala za významné považovať riziko vyplývajúce zo zmien sklonu a tvaru výnosovej krivky (riziko trhovej medzery).

V takom prípade by mala toto riziko najskôr identifikovať, vyhodnotiť a vykázať v inventári rizík bez toho, aby pritom zohľadňovala prípadné opatrenia vedenia na jeho zmiernenie. Následne je úlohou riadiaceho orgánu rozhodnúť, či sa riziko IRRBB (vrátane rizika trhovej medzery) skutočne považuje za významné a či je na jeho krytie potrebné vyčleniť kapitál.

Inštitúcia sa môže rozhodnúť riziko zmierniť prostredníctvom kombinácie derivátov a zmluvných nástrojov a nevyčleňovať na jeho krytie žiadny kapitál. Hoci riziko IRRBB je v takom prípade zabezpečené, malo by sa napriek tomu považovať za významné a vykazovať v inventári rizík. Inštitúcia by mala zároveň posúdiť účinnosť týchto opatrení a identifikovať všetky nové následné riziká (napr. právne riziko, riziko protistrany alebo reziduálne riziko).

Príklad 4.3

Identifikácia rizík v prípade nefinančnej dcérskej spoločnosti

Ak inštitúcia koná v pozícii materskej spoločnosti pre nefinančnú dcérsku spoločnosť, táto dcérska spoločnosť sa z prudenciálneho hľadiska posudzuje na základe výšky jej rizikových expozícií. V procese ICAAP by mala inštitúcia v rámci celej skupiny vytvoriť a uplatňovať konzistentné a koherentné postupy, pomocou ktorých dokáže vyhodnocovať nielen účtovnú hodnotu a výšku rizikových expozícií. Inštitúcia by mala predovšetkým uplatňovať primerané metodiky, aby dokázala zistiť, či činnosti a expozície dcérskej spoločnosti predstavujú riziká presahujúce jej účtovnú hodnotu či riziko účasti.

Inštitúcia napríklad môže zistiť, že profil klientov a investície významnej dcérskej spoločnosti by sa mali zohľadňovať pri posudzovaní koncentrácií a závislosti na úrovni skupiny. Inštitúcia okrem toho môže zistiť, že právne riziká dcérskej spoločnosti predstavujú dodatočnú záťaž v profile operačného rizika inštitúcie. V dôsledku toho môže dospieť k záveru, že riziká spojené s dcérskou spoločnosťou prostredníctvom reputačných a intervenčných rizík ako aj zvýšenej koncentrácie podstatne presahujú riziko spojené s účtovnou hodnotou.

Príklad 4.4

Identifikácia rizík v prípade externého zabezpečovania činností

Ak inštitúcia vykonávaním určitých činností poverí externého poskytovateľa, mala by byť schopná identifikovať, vyhodnotiť a kvantifikovať riziká spojené s externým zabezpečením rovnako, ako keby tieto činnosti naďalej vykonávala sama. Takáto identifikácia, vyhodnotenie a kvantifikácia by mali prebehnúť pred začiatkom externého zabezpečovania a mali by zohľadňovať špecifiká externého zabezpečovania služieb. Vo všeobecnosti platí, že externé zabezpečovanie určitej činnosti inštitúciu nezaväzuje povinnosť riadiť súvisiace riziká a nevedie tak k delegovaniu zodpovednosti na externého poskytovateľa.

Zásada č. 5: Inštitúcia disponuje kvalitným a jasne vymedzeným interným kapitálom.

- i) Od inštitúcie sa očakáva vymedzenie, vyhodnocovanie a udržiavanie interného kapitálu z ekonomického hľadiska. Definícia interného kapitálu by mala byť konzistentná s konceptom ekonomickej kapitálovej primeranosti a internou kvantifikáciou rizík inštitúcie.
- ii) Interný kapitál by mal byť požadovanej kvality a mal by byť určený obozretným a konzervatívnym spôsobom. Od inštitúcie sa očakáva, že za predpokladu kontinuity jednoznačne preukáže, ako jej interný kapitál môže použiť na krytie rizík a tým aj zabezpečenie nepretržitej činnosti.

Definícia interného kapitálu

- 67. Interný kapitál má z ekonomického hľadiska slúžiť ako komponent na krytie rizík. Jeho definícia by preto mala byť v súlade s konceptom ekonomickej kapitálovej primeranosti inštitúcie³⁶ a mala by vychádzať z aspektov ekonomickej hodnoty, napr. jej aktív a pasív. Obozretná a konzervatívna definícia by mala inštitúcii umožniť postupom času získať konzistentný a zmysluplný prehľad o jej kapitálovej primeranosti v zmysle zásady č. 3.
- 68. Inštitúcia by si mala byť vedomá toho, že vzhľadom na rôzne metodiky a predpoklady použité pri oceňovaní aktív, pasív a transakcií sa disponibilný interný kapitál z ekonomického hľadiska môže výrazne líšiť od vlastných zdrojov z normatívneho hľadiska. Inštitúcia by mala pri definovaní svojho disponibilného interného kapitálu zaujať obozretný postoj. Táto obozretnosť sa vzťahuje na všetky súvisiace predpoklady a metodiky použité na kvantifikáciu interného kapitálu.
- 69. Inštitúcia nesie zodpovednosť za zavedenie primeranej definície a metodiky svojho interného kapitálu. Tieto všeobecné zásady žiadnu definíciu ani metodiku ako takú nepredpisujú ani nevylučujú. Inštitúcia môže napríklad ako východisko použiť plnohodnotný model čistej súčasnej hodnoty či regulačnú definíciu vlastných zdrojov.
- 70. Ak inštitúcia pri definovaní interného kapitálu vychádza z regulačnej definície vlastných zdrojov, predpokladá sa, že veľká časť zložiek jej interného kapitálu bude vo forme vlastného kapitálu Tier 1 (Common Equity Tier 1 – CET1). Okrem toho sú potrebné určité úpravy na zosúladenie kapitálu s konceptom ekonomickej hodnoty, ktorý je základom ekonomického hľadiska. S úpravami sa počíta napríklad v prípade skrytých strát a zložiek kapitálu, ktoré majú schopnosť absorbovať straty len pri ukončení činnosti inštitúcie.

³⁶ Očakávania týkajúce sa udržiavania kapitálovej primeranosti z ekonomického hľadiska sú uvedené v zásade č. 3.

71. Ak definícia interného kapitálu na regulačné vlastné zdroje nijakým spôsobom nenadväzuje, schopnosť veľkej časti interného kapitálu kryť riziká by mala napriek tomu vo všeobecnosti zodpovedať schopnosti kapitálu CET1 absorbovať straty. Predovšetkým inštitúcie, ktoré uplatňujú metódu čistej súčasnej hodnoty založenú na modeloch, by mali používať len metodiky a predpoklady, ktoré sú zrozumiteľné, jasne vymedzené a opodstatnené, a to obozretným spôsobom. Zložky kapitálu so schopnosťou absorbovať straty len v prípade ukončenia činnosti inštitúcie by sa mali v rámci metód postavených na čistej súčasnej hodnote považovať za záväzky.
72. Inštitúcia by mala byť vo vzťahu k svojmu internému kapitálu transparentná, aby v maximálnej možnej miere umožnila zosúladenie (t. j. porovnanie rozdielov a podobností) vlastných zdrojov z normatívneho hľadiska a disponibilného interného kapitálu z ekonomického hľadiska.

Príklad 5.1

Definícia interného kapitálu vychádzajúca z regulačnej definície vlastných zdrojov

Inštitúcia, ktorá napríklad pri určovaní svojich potrieb interného kapitálu vychádza z regulačnej definície, musí regulačné vlastné zdroje upraviť, ak jej súvahové pozície neodrážajú koncept ekonomickej hodnoty, ktorý je základom ekonomického hľadiska. Napríklad portfólio štátnych dlhopisov spomenuté v príklade 3.2, ktoré vykazuje celkovú (čistú) skrytú stratu 100 mil. €, by malo vyvolať zníženie regulačných vlastných zdrojov o 100 mil. €.

Takáto úprava by mala prebiehať konzistentným spôsobom pri určovaní interného kapitálu i pri kvantifikácii rizík. Inštitúcia môže napríklad skryté straty odpočítavať tak od interného kapitálu, ako aj od rizikovej expozície, resp. môže výšku interného kapitálu ponechať nezmenenú a riziko kvantifikovať ako očakávanú stratu. Podobne, ak sa inštitúcia rozhodne zahrnúť skryté rezervy, čo by mala robiť len vo výnimočných prípadoch, a to obozretným a konzervatívnym spôsobom, popri zahrnutí skrytých rezerv do interného kapitálu by mala zodpovedajúcim spôsobom zvýšiť rizikovú expozíciu.

Za definovanie interného kapitálu primeraným spôsobom v súlade s ekonomickým interným hľadiskom zodpovedá inštitúcia. Vo všeobecnosti však platí, že všetky súvahové položky, ktoré nemožno považovať za dostupné na krytie strát za predpokladu nepretržitej činnosti inštitúcie (vrátane kapitálových nástrojov Tier 2 a odložených daňových pohľadávok³⁷), by sa mali od regulačných vlastných zdrojov odpočítať. Okrem toho by sa malo vychádzať z toho, že podielové účasti v dcérskych spoločnostiach vo vlastníctve tretích strán (menšinové účasti) sa môžu spravidla používať na krytie rizík len v danej dcérskej spoločnosti.

³⁷ Odložené daňové pohľadávky s výnimkou odložených daňových pohľadávok v zmysle článku 39 nariadenia CRR, ak sa podkladové pozície používajú konzistentným spôsobom v rámci kvantifikácie interného kapitálu i rizika.

Príklad 5.2

Definícia interného kapitálu založená na čistej súčasnej hodnote

Inštitúcia môže zaznamenať, že ekonomická hodnota jej dlhu klesá súbežne so znižovaním jej vlastnej úverovej bonity. Za takýchto okolností by nebolo obozretné, aby inštitúcia reagovala navýšením disponibilného interného kapitálu.

Zásada č. 6: Metodiky kvantifikácie rizík v rámci ICAAP sú primerané, konzistentné a nezávisle overované.

- i) Inštitúcia je zodpovedná za zavedenie metodík kvantifikácie rizík, ktoré sú primerané jej individuálnym okolnostiam z ekonomického i normatívneho hľadiska. Inštitúcia by okrem toho mala používať primerané metodiky na kvantifikovanie potenciálnych budúcich zmien vlastných zdrojov a TREA vo svojich nepriaznivých scenároch vývoja z normatívneho hľadiska. Od inštitúcie sa očakáva, že pri oboch hľadiskách zaujme vysoko konzervatívny postoj, s cieľom adekvátne zohľadniť mimoriadne udalosti.
- ii) Základné parametre a predpoklady by mali byť konzistentné v rámci celej skupiny i medzi jednotlivými typmi rizík. Všetky metodiky kvantifikácie rizík by mali podliehať nezávislému internému overovaniu. Inštitúcie by mali vytvoriť a zaviesť účinný rámec na zabezpečenie kvality údajov.

Komplexná kvantifikácia rizík

73. Proces ICAAP by mal zaistiť, aby riziká, ktorým inštitúcia je alebo môže byť vystavená, boli adekvátne kvantifikované. Od inštitúcie sa očakáva, že zavedie metodiky kvantifikácie rizík zodpovedajúce jej individuálnym okolnostiam (tzn. jej rizikovým preferenciám, očakávaniam trhu, obchodnému modelu, rizikovému profilu, veľkosti a komplexnosti).
74. Riziká by nemali byť z hodnotenia vylučované z dôvodu náročnosti ich kvantifikácie alebo nedostupnosti príslušných údajov³⁸. V takýchto prípadoch by mala inštitúcia stanoviť dostatočne konzervatívne hodnoty rizík, pričom zohľadní všetky príslušné informácie a zabezpečí primeranosť a konzistentnosť svojej selekcie metodík kvantifikácie rizík³⁹.

³⁸ Pri rizikách s náročnou kvantifikáciou (napr. z dôvodu chýbajúcich údajov alebo nepoužívania kvantifikačných metodík) by mala inštitúcia vyvinúť adekvátne metodiky na kvantifikáciu neočakávaných strát vrátane odborného úsudku.

³⁹ Meranie ťažko kvantifikovateľných rizík musí byť v maximálnej možnej miere konzistentné a porovnateľné s celkovými predpokladmi merania rizík. Očakáva sa, že takéto riziká inštitúcia zodpovedajúcim spôsobom zohľadní v procese riadenia a kontroly rizík, bez ohľadu na to, či boli kvantifikované pomocou tradičných modelov alebo analýz rôznych scenárov, prípadne určené na základe iných odhadov.

75. Medzi základné parametre a predpoklady patria okrem iného úrovne spoľahlivosti, korelačné predpoklady a predpoklady použité pri tvorbe scenárov vývoja.

Miera konzervatívnosti

76. Metodiky a predpoklady používané pri kvantifikácii rizík z ekonomického a normatívneho hľadiska by mali byť spoľahlivé, dostatočne stabilné, citlivé na riziko a dostatočne konzervatívne na kvantifikovanie sporadických strát. V záujme zníženia neistoty vyplývajúcej z metodík kvantifikácie rizík by sa mala uplatňovať zvýšená úroveň konzervatívnosti.
77. Podľa názoru ECB by v spoľahlivom procese ICAAP mala byť celková miera konzervatívnosti predpokladov pri ekonomickom hľadisku vo všeobecnosti aspoň na úrovni metodík kvantifikácie rizík v interných modeloch prvého piliera.⁴⁰ Celková miera konzervatívnosti sa neurčuje jednotlivo, ale spolu za všetky použité predpoklady a parametre. To znamená, že aj napriek nižšej miere konzervatívnosti vybraných predpokladov môže byť postup dostatočne konzervatívny, ak je zabezpečená vysoká celková úroveň konzervatívnosti⁴¹.
78. Namiesto mechanického sledovania cieľov externých kreditných ratingov a štatistických úrovní spoľahlivosti by inštitúcia mala svoje metodiky kvantifikácie rizík kalibrovať na základe vlastných rizikových preferencií. Inštitúcia by pritom mala zvažovať potenciálne straty, ktoré je ochotná a schopná postupom času absorbovať. Na základe tejto analýzy by inštitúcia mala vypracovať a udržiavať metodiky kvantifikácie rizík vrátane hodnotenia nepriaznivých udalostí, na základe ktorých môže s dostatočnou istotou predpokladať, že potenciálne straty prameniace z mimoriadnych udalostí alebo výrazne nepriaznivého budúceho vývoja sú zodpovedajúcim spôsobom zohľadnené v jej stratégiách a rizikových preferenciách a že výška strát nepresiahne kvantifikované riziko.
79. Inštitúcia môže zväziť použitie rôznych úrovní konzervatívnosti na účely vypracovania škály rizikových kvantifikácií s cieľom získať komplexné informácie, ktoré tvoria základ strategických rozhodnutí, oceňovania a riadenia kapitálu. Inštitúcia sa môže napríklad rozhodnúť použiť nižšiu úroveň konzervatívnosti pri oceňovaní určitých produktov, pokiaľ sa uplatňujú procesy, ktoré zabezpečujú účinné riadenie mimoriadnych udalostí a výrazne nepriaznivého budúceho vývoja a ich dostatočné kapitálové krytie.

⁴⁰ Kapitálové požiadavky prvého piliera by sa však v internej kvantifikácii rizík inštitúcie nemali považovať za platné minimum.

⁴¹ Interné rizikové parametre možno v závislosti od rizikového profilu považovať za celkovo konzervatívnejšie než v prvom pilieri, aj keď je napríklad hladina dôvery nižšia ako 99,9 %, ak je táto hladina dôvery spojená s uplatnenými rizikovými faktormi, predpokladmi v otázke distribúcie, dobami držby, predpokladmi korelácie a ďalšími parametrami a predpokladmi. V prípade simulovania rôznych záťažových scenárov by banky mali používať koherentné metódy na ich integráciu s cieľom dosiahnuť celkovú mieru konzervatívnosti, ktorá je porovnateľná napríklad s konceptom 99,9 % spoľahlivosti pri uplatňovaní ekonomického prístupu ku kapitálu.

80. V záujme porovnateľnosti kvantifikácie rizík medzi prvým pilierom a procesom ICAAP by mala byť inštitúcia, bez ohľadu na zvolený postup v prvom pilieri (napr. štandardizovaný postup alebo postup na základe interných ratingov (IRB) na určovanie kreditného rizika), schopná dodržiavať pokyny stanovené v dokumente ECB nazvanom „Technical implementation of the EBA Guidelines on ICAAP and ILAAP information collected for SREP purposes“. Prípadné rozdiely medzi týmito dvomi kvantifikáciami by inštitúcia mala vedieť odôvodniť.

Výber metodík kvantifikácie rizík

81. Zodpovednosť za zavedenie primeraných metodík na kvantifikáciu a prognózovanie svojich rizík nesie inštitúcia. Tieto všeobecné zásady nestanovujú žiadne očakávania, pokiaľ ide o používanie alebo nepoužívanie metodík kvantifikácie ako takých. To znamená, že nie je nijakým spôsobom určené, či má inštitúcia na kvantifikáciu svojich súčasných a potenciálnych rizík napr. používať (upravenú) metodiku prvého piliera (napr. brať do úvahy riziká koncentrácie), modely ekonomického kapitálu, výsledky záťažových testov alebo iné metodiky, ako napr. kombinácie scenárov vývoja.
82. Používané metodiky by mali byť konzistentné navzájom, s posudzovaným hľadiskom i s definíciou kapitálu. Mali by adekvátnym a dostatočne konzervatívnym spôsobom zachytávať riziká, ktorým je inštitúcia vystavená, so zreteľom na zásadu primeranosti. To napríklad znamená, že väčšie alebo zložitejšie inštitúcie alebo inštitúcie, ktoré sú vystavené komplexnejším rizikám, majú v záujme adekvátneho zohľadnenia rizík používať sofistikovanejšie metodiky na ich kvantifikáciu.
83. Inštitúcia by však nemala zavádzať metodiky kvantifikácie rizík, ktorým v plnej miere nerozumie a ktoré preto nepoužíva ani vo vlastnom riadení rizík a rozhodovaní. Inštitúcia by mala byť schopná preukázať primeranosť používaných metodík vo vzťahu k jej individuálnej situácii a rizikovému profilu. V prípade komerčných modelov sa tiež očakáva, že nebudú zavádzané mechanicky, ale že im inštitúcia bude v plnej miere rozumieť a že budú primerané a prispôsobené jej obchodnému modelu a rizikovému profilu.

Kvalita údajov

84. Inštitúcia by mala uplatňovať primerané postupy a kontrolné mechanizmy na zabezpečenie kvality údajov.⁴² Rámec kvality údajov by mal zaručovať spoľahlivosť údajov potrebných na kompetentné rozhodovanie a mal by sa zameriavať na všetky relevantné rizikové údaje a aspekty kvality.

⁴² Medzi atribúty kvality údajov patrí napríklad úplnosť, presnosť, konzistentnosť, včasnosť, jedinečnosť, platnosť a možnosť určenia pôvodu. Viac informácií sa nachádza v návrhu všeobecných zásad ECB týkajúcich sa cieľného hodnotenia interných modelov (Targeted Review of Internal Models – TRIM) z februára 2017.

Účinky diverzifikácie rizík

85. Inštitúcia má pri určovaní predpokladaných účinkov diverzifikácie rizík zaujať obozretný postoj. Inštitúcia by si mala byť vedomá toho, že v súlade s usmerneniami EBA týkajúcimi sa SREP⁴³ orgány dohľadu v rámci hodnotenia SREP spravidla nebudú zohľadňovať medzirizikovú diverzifikáciu. Inštitúcia by túto skutočnosť mala brať do úvahy a pri uplatňovaní medzirizikovej diverzifikácie vo svojom procese ICAAP postupovať obozretné.
86. Inštitúcia by mala byť v otázke predpokladaných účinkov diverzifikácie rizík plne transparentná a prinajmenšom v prípade medzirizikovej diverzifikácie by mala popri čistých hodnotách vykazovať i hrubé hodnoty pred diverzifikáciou. Inštitúcia by mala zabezpečiť primerané kapitálové krytie rizík, a to i za zhoršených podmienok, keď účinky diverzifikácie môžu zaniknúť alebo sa môžu vyvíjať nelineárnym spôsobom (vo výnimočných prípadoch môže dokonca dochádzať k vzájomnej eskalácii)⁴⁴.
87. Účinky diverzifikácie, vrátane napríklad vnútrorizikovej a medzirizikovej korelácie a diverzifikácie medzi subjektmi v skupine, by mala inštitúcia zohľadniť aj vo svojom rámci záťažového testovania.

Nezávislá validácia

88. Metodiky kvantifikácie rizík v rámci procesu ICAAP by sa mali pravidelne podrobovať nezávislej internej⁴⁵ validácii, ktorá sa primeraným spôsobom, v závislosti od významnosti kvantifikovaných rizík a komplexnosti metodiky ich kvantifikácie, riadi zásadami stanovenými v príslušných štandardoch pre (kapitálové) interné modely prvého piliera.
89. V závislosti od veľkosti a zložitosti inštitúcie môže byť nezávislosť vývoja a validácie metodík kvantifikácie rizík organizačne zabezpečená rôznymi spôsobmi. Je však potrebné rešpektovať základné koncepcie rôznych obranných línií; to znamená, že nezávislú validáciu by nemal vykonávať útvar interného auditu.
90. Celkové závery procesu validácie sa majú predkladať vrcholovému manažmentu a riadiacemu orgánu, mali by sa používať v rámci pravidelnej

⁴³ Usmernenia EBA o upravených spoločných postupoch a metodikách procesu preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu (supervisory review and evaluation process – SREP) a dohľadového záťažového testovania (EBA Guidelines on the revised common procedures and methodologies for the supervisory review and evaluation process (SREP) and supervisory stress testing) (EBA/GL/2018/03) z 19. júla 2018. Viac podrobností sa nachádza i v stanovisku EBA k interakcii požiadaviek prvého piliera, druhého piliera a kombinovaných rezerv s obmedzením rozdeľovania zisku (EBA/Op/2015/24) zo 16. decembra 2015.

⁴⁴ Pridávanie samostatne odhadovaných rizikových zložiek napríklad nemusí byť tak konzervatívne, ako sa často usudzuje, pretože nelineárne interakcie môžu spôsobiť znásobovanie účinkov. „Findings on the interaction of market and credit risk“, *BCBS Working Paper*, č. 16, Bazilejský výbor pre bankový dohľad, máj 2009.

⁴⁵ „Interná“ validácia neznamená, že každú jednotlivú činnosť validácie má vykonávať samotná inštitúcia. Podobne ako pri internom audite to znamená, že tento proces je zodpovednosťou inštitúcie.

revízie a úpravy metodík kvantifikácie a zohľadňovať pri hodnotení kapitálovej primeranosti.

Príklad 6.1 Organizácia nezávislej validácie

V záujme nezávislej a primeranej validácie metodík kvantifikácie rizík v rámci ICAAP by inštitúcia mala brať do úvahy návrh všeobecných zásad ECB týkajúcich sa interných modelov, kapitulu Všeobecné témy.

V závislosti od povahy, rozsahu a komplexnosti svojich rizík môže inštitúcia na zaručenie nezávislosti validácie metodík od ich vývoja (t. j. koncepcie, vývoja, implementácie a monitorovania metodík kvantifikácie rizík) použiť niektoré z nasledujúcich troch organizačných riešení:

- rozdelenie do dvoch samostatných útvarov podliehajúcich rôznym členom vrcholového manažmentu,
- rozdelenie do dvoch samostatných útvarov podliehajúcich tomu istému členovi vrcholového manažmentu,
- rôzni zamestnanci v tom istom organizačnom útvere.

Zásada č. 7: Pravidelné záťažové testovanie je zamerané na zabezpečenie kapitálovej primeranosti za nepriaznivých okolností.

- i) ECB od inštitúcie čakáva, že aspoň raz za rok (resp. v závislosti od individuálnych okolností aj častejšie) vykoná podrobné hodnotenie svojich slabých miest, pri ktorom určí všetky významné riziká z pohľadu celej inštitúcie prameniace z jej obchodného modelu a prevádzkového prostredia za zhoršených makroekonomických a finančných podmienok. Na základe tohto hodnotenia by inštitúcia mala stanoviť primeraný program záťažového testovania z ekonomického i normatívneho hľadiska.
- ii) V rámci neho by mala vymedziť scenáre nepriaznivého vývoja používané pri oboch hľadáiskách, pričom by mala brať do úvahy aj ďalšie záťažové testy, ktoré vykonáva. Uplatnenie dostatočne nepriaznivých, ale realistických makroekonomických predpokladov so zameraním na hlavné zraniteľné miesta by malo mať významný dosah na interný a regulačný kapitál inštitúcie, napr. pokiaľ ide o koeficient CET1. Očakáva sa tiež, že inštitúcia bude primeraným spôsobom vykonávať reverzné záťažové testy.
- iii) Inštitúcia by mala priebežne monitorovať a identifikovať nové hrozby, zraniteľné miesta a zmeny prostredia a na základe nich najmenej štvrtročne preverovať, či sú jej scenáre vývoja používané v záťažových testoch i naďalej primerané, a v prípade potreby ich prispôbiť novým okolnostiam. Vplyv scenárov by sa

mal pravidelne aktualizovať (napr. štvrťročne). V prípade významných zmien by inštitúcia mala posudzovať ich potenciálny vplyv na svoju kapitálovú primeranosť v priebehu roka.

Stanovenie programu záťažového testovania

91. Program záťažového testovania by mal spĺňať potreby normatívneho i ekonomického hľadiska⁴⁶. Pri definovaní súboru interných záťažových scenárov a citlivostí by inštitúcia mala vychádzať zo širokého súboru informácií o historických i hypotetických nepriaznivých udalostiach vrátane dohľadových záťažových testov. Napriek zohľadňovaniu dohľadových záťažových testov je však úlohou inštitúcie definovať scenáre vývoja a citlivosti spôsobom, ktorý najlepšie vystihuje jej vlastnú situáciu, transformovanú do konkrétnych hodnôt rizík, strát a kapitálu.
92. Pri definovaní scenárov záťažových testov, napr. na účely prognóz v rámci normatívneho hľadiska, sa od inštitúcií očakáva zohľadnenie ich hlavných zraniteľných miest, so zreteľom na ich obchodný model, rizikový profil a vonkajšie podmienky, ktorým čelia. V scenároch by sa mali zohľadňovať aj zistenia ďalších vykonávaných záťažových testov, napr. analýz citlivosti, ktoré poukazujú na hlavné zraniteľné miesta inštitúcie.

Miera závažnosti nepriaznivých scenárov vývoja z normatívneho hľadiska

93. Vo svojom základom hodnotení by inštitúcia mala vychádzať z vývoja, ktorý by predpokladala za očakávaných okolností vzhľadom na svoju obchodnú stratégiu vrátane reálnych predpokladov týkajúcich sa príjmov, nákladov, naplnených rizík atď.
94. V nepriaznivých scenároch vývoja z normatívneho hľadiska má inštitúcia predpokladať mimoriadny, ale zároveň realistický vývoj s primeranou mierou závažnosti jeho vplyvu na jej regulačné kapitálové koeficienty, predovšetkým CET1. Miera závažnosti by mala zodpovedať vývoju, ktorý je na jednej strane realistický, ale zároveň z pohľadu inštitúcie rovnako vážny ako akýkoľvek vývoj, ktorý je možné zaznamenať počas krízovej situácie na trhoch, vo faktoroch či oblastiach, ktoré sú pre kapitálovú primeranosť inštitúcie najrelevantnejšie.
95. V palete nepriaznivých scenárov by mali byť adekvátnym spôsobom zastúpené závažné hospodárske poklesy a finančné šoky, relevantné zraniteľné miesta

⁴⁶ Ako je uvedené v zásade č. 3, záťažové testovanie z ekonomického hľadiska nemá predstavovať prognózovanie vývoja v priebehu viacerých rokov. V závislosti od prístupu inštitúcie sa záťažové testy v rámci ekonomického hľadiska používajú napríklad na posúdenie citlivosti rizikových kvantifikácií na modelové predpoklady a rizikové faktory alebo na vyhodnotenie vplyvu zmien vonkajších podmienok, predovšetkým nepriaznivého vývoja, na ekonomickú kapitálovú primeranosť.

špecifické pre danú inštitúciu, expozície voči hlavným protistranám, ako aj realistické kombinácie uvedených faktorov⁴⁷.

Koherencia vo vzťahu k zameraniu na hlavné zraniteľné miesta

96. Pri záťažovom testovaní sa má inštitúcia v rámci definovania realistických nepriaznivých scenárov vývoja sústrediť na svoje hlavné zraniteľné miesta. Záťažové testy v rámci procesu ICAAP a ILAAP by mali byť navzájom informačne prepojené; inými slovami, mali by navzájom brať do úvahy použité predpoklady, výsledky záťažových testov a predpokladané opatrenia vedenia.

Reverzné záťažové testovanie

97. Popri záťažovom testovaní zameranom na hodnotenie vplyvu určitých predpokladov na koeficienty kapitálovej primeranosti by inštitúcia mala vykonávať aj spätné záťažové hodnotenia. Východiskom týchto hodnotení by malo byť určenie vopred stanoveného výsledku, ako napríklad znefunkčnenie obchodného modelu⁴⁸ (napr. pre nedodržanie TSCR alebo riadiacich rezerv).
98. Reverzné záťažové testy by sa mali používať na testovanie úplnosti a konzervatívneho predpokladov v rámci ICAAP z normatívneho i ekonomického hľadiska. Reverzné záťažové testy by sa mali vykonávať aspoň raz za rok. V závislosti od pravdepodobnosti výsledných scenárov môže byť nevyhnutné na scenáre okamžite reagovať prijatím alebo vypracovaním opatrení vedenia v rámci ICAAP s cieľom zabrániť situácii vyžadujúcej si prijatie ozdravných opatrení, ktorá by nastala v prípade naplnenia jedného alebo viacerých scenárov spätného záťažového testovania zahrnutých do ICAAP. Reverzné záťažové testy v rámci ICAAP by mohli byť zároveň východiskom vo vývoji scenárov plánov ozdravenia⁴⁹. Viac podrobností sa nachádza v príslušných usmerneniach EBA a v pokynoch BCBS.

Príklad 7.1

Vzájomné pôsobenie medzi záťažovými testami ICAAP a ILAAP

Inštitúcia by mala posúdiť potenciálny vplyv relevantných scenárov vývoja vrátane kapitálových a likviditných účinkov a potenciálnych spätných väzieb, pričom by mala

⁴⁷ Počet scenárov, ktorý je pre danú inštitúciu primeraný, okrem iného závisí od jej individuálneho rizikového profilu. Očakáva sa, že na adekvátne zohľadnenie rôznych realistických kombinácií rizík bude zvyčajne potrebných viacero nepriaznivých scenárov vývoja.

⁴⁸ Ďalšie informácie sú v usmerneniach EBA o záťažovom testovaní inštitúcií.

⁴⁹ V zmysle usmernení EBA o škále scenárov, ktoré sa majú použiť pri plánoch ozdravenia (EBA/GL/2014/06), by tieto scenáre mali byť len „blízko defaultu“, t. j. pokiaľ by sa úspešne nevykonali ozdravné opatrenia, viedli by k tomu, že obchodný model inštitúcie alebo skupiny by prestal byť životaschopný.

brať do úvahy najmä straty z likvidácie aktív alebo zvýšené náklady financovania za zhoršených podmienok.

Inštitúcie by napríklad mali posúdiť vplyv klesajúcej kapitalizácie, prognózovanej v rámci ICAAP, na ich likviditnú situáciu. Zníženie ratingu stanoveného externou ratingovou agentúrou by napríklad mohlo mať priamy vplyv na schopnosť refinancovania inštitúcie. Potreby a podmienky refinancovania posudzované v plánoch likvidity a financovania naopak môžu mať významný vplyv na náklady financovania, čo by zasa ovplyvnilo kapitálovú primeranosť.

Príklad 7.2

Vzájomné pôsobenie medzi záťažovými testami z ekonomického a normatívneho hľadiska

Scenáre záťažových testov s najväčším dosahom na kapitálovú primeranosť nemusia byť nevyhnutne pre obe hľadiská rovnaké. Nepriaznivé scenáre definované pre normatívne hľadisko i záťažové testovanie v rámci ekonomického hľadiska však odrážajú výrazne nepriaznivý, no realistický vývoj. Vzhľadom na možnosť naplnenia takéhoto realistického vývoja je dôležité, aby si inštitúcia bola vedomá toho, aký dosah by mohol mať na jej kapitálovú primeranosť z oboch hľadísk. Táto koncepcia vzájomnej informačnej previazanosti však neznamena, že prognózy normatívneho hľadiska sa mechanicky opakujú v rámci ekonomického hľadiska.

3 Slovník pojmov

Architektúra ICAAP

Jednotlivé prvky ICAAP a ich vzájomné väzby. Architektúra ICAAP by mala zabezpečovať vzájomný súlad jednotlivých prvkov procesu ICAAP a jeho integráciu do celkového rámca riadenia inštitúcie. Inštitúcia by mala v rámci svojej dokumentácie k ICAAP priebežne charakterizovať celkovú architektúru ICAAP, ktorá približuje spôsob integrácie procesu ICAAP a používania jeho zistení v inštitúcii.

Aspekty ekonomickej hodnoty

Koncepcia ekonomickej hodnoty vychádza z hodnoty aktív, pasív, rizík a inštitúcie ako takej z ekonomického hľadiska. Ekonomická hodnota nevychádza z účtovných alebo regulačných hodnôt. V závislosti od použitých účtovných štandardov však môže existovať podobnosť medzi koncepciou ekonomickej hodnoty a koncepciou reálnej hodnoty, ktorá je základom oceňovania určitých aktív a pasív v konkrétnych účtovných kategóriách. V súlade s týmito štandardmi možno ekonomickú hodnotu/reálnu hodnotu definovať ako odhadovanú cenu, za ktorú by za relevantných trhových podmienok bolo teoreticky možné uskutočniť predaj aktíva tretej strane alebo vyrovnanie záväzku v rámci regulárnej transakcie⁵⁰. V oblasti regulácie je koncepcia ekonomickej hodnoty zohľadnená napríklad v prístupe na základe ekonomickej hodnoty kapitálu (Economic Value of Equity – EVE) opísanom v usmerneniach EBA týkajúcich sa riadenia úrokového rizika vyplývajúceho z neobchodných činností.

Použitie výrazu „aspekty“ znamená, že ECB nepredpisuje žiadnu konkrétnu metodiku určovania ekonomickej hodnoty. Uplatňovanie adekvátnych metódik identifikácie a kvantifikácie ekonomických rizík a interného kapitálu v súlade s aspektmi ekonomickej hodnoty je zodpovednosťou samotných inštitúcií.

Ekonomické interné hľadisko

Hľadisko v rámci procesu ICAAP, na základe ktorého inštitúcia riadi svoju ekonomickú kapitálovú primeranosť zabezpečovaním dostatočného krytia svojich ekonomických rizík disponibilným interným kapitálom.

Ekonomické riziko

Riziko, ktoré môže ovplyvniť ekonomickú hodnotu inštitúcie a tým ovplyvniť ekonomickú kapitálovú primeranosť. Očakáva sa, že pri identifikovaní, hodnotení a kvantifikácii týchto rizík bude inštitúcia zohľadňovať aspekty ekonomickej hodnoty.

ICAAP

Interný proces hodnotenia kapitálovej primeranosti v zmysle článku 73 smernice CRD IV, podľa ktorého „inštitúcie majú zavedené riadne, účinné a úplné stratégie a postupy pre priebežné hodnotenie a udržiavanie výšky, druhov a rozmiestnenia

⁵⁰ Očakávania týkajúce sa reálnej hodnoty záväzkov vzhľadom na úverovú bonitu samotnej inštitúcie sú opísané v príklade 5.2.

interného kapitálu, ktorý považujú za primeraný na krytie povahy a úrovne rizík, ktorým sú alebo by mohli byť vystavené“.

Identifikácia rizík v hrubom vyjadrení

V hrubom vyjadrení sa riziká najskôr identifikujú bez ohľadu na špecifické opatrenia určené na ich zmiernenie.

Interné hodnotenie a validácia

Interné hodnotenie predstavuje súbor kontrolných mechanizmov, hodnotení a správ zameraných na zabezpečenie spoľahlivosti, komplexnosti, účinnosti a primeranosti stratégií, procesov a modelov ICAAP.

Validácia ako súčasť interného hodnotenia pozostáva z procesov a činností zameraných na posudzovanie adekvátnosti vyjadrenia relevantných aspektov rizík prostredníctvom metodík kvantifikácie rizík a rizikových údajov. Validácia metodík kvantifikácie rizík by sa mala primeraným spôsobom vykonávať nezávisle a mala by rešpektovať zásady, ktoré sú základom príslušných štandardov stanovených pre interné modely prvého piliera.

Inventár rizík

Zoznam identifikovaných rizík a ich vlastností. Inventár rizík je výsledkom procesu identifikácie rizík.

Kapitálová primeranosť

Miera krytia rizík kapitálom. Cieľom procesu ICAAP je priebežne udržiavať primeranú kapitalizáciu z ekonomického i normatívneho hľadiska a podieľať sa tak na zabezpečení nepretržitej prevádzky inštitúcie v strednodobom horizonte.

Kapitálové plánovanie

Viacrozmerný interný proces v rámci normatívneho hľadiska, ktorého výsledkom je kapitálový plán s niekoľkoročnou prognózou kapitálových potrieb a zdrojov inštitúcie zohľadňujúci jej základné a nepriaznivé scenáre vývoja, stratégiu a operačné plány. Hoci inštitúcie vstup do nepriaznivej situácie nemusia „plánovať“, hodnotenie nepriaznivých scenárov je základným prvkom kapitálového plánovania, pretože inštitúciám umožňuje pokračovať v činnosti aj v dlhšie nepriaznivom období.

Koncept ekonomickej kapitálovej primeranosti

Interný koncept, ktorý má z ekonomického hľadiska zabezpečiť, že finančné zdroje (interný kapitál) inštitúcie jej umožnia kryť jej riziká a zabezpečiť nepretržitý výkon činností. Ekonomická kapitálová primeranosť berie do úvahy aspekty ekonomickej hodnoty.⁵¹

Kvantifikácia rizík

Proces kvantifikácie identifikovaných rizík pomocou vyvinutých metodík na meranie hodnoty rizík a ich porovnanie s disponibilným kapitálom inštitúcie.

⁵¹ Je zodpovednosťou samotných inštitúcií zaviesť primerané metodiky kvantifikácie rizík – neplatí všeobecný predpoklad, že inštitúcie budú na zabezpečenie ekonomickej kapitálovej primeranosti používať „modely ekonomického kapitálu“.

Nepriaznivý scenár vývoja

Kombinácia predpokladaného nepriaznivého vývoja interných a externých faktorov (vrátane makroekonomického a finančného vývoja), ktorá sa používa na overenie odolnosti kapitálovej primeranosti inštitúcie voči potenciálnemu nepriaznivému vývoju v strednodobom horizonte. Scenár by sa mal vzťahovať na obdobie najmenej troch rokov. Predpokladaný vývoj interných a externých faktorov by sa mal kombinovať konzistentným spôsobom, pričom by mal byť dostatočne nepriaznivý, ale z pohľadu inštitúcie realistický vzhľadom na riziká a zraniteľné miesta, ktoré pre inštitúciu predstavujú najrelevantnejšie hrozby.

Normatívne interné hľadisko

Viacročné hľadisko ICAAP, v rámci ktorého inštitúcia riadi svoju kapitálovú primeranosť tak, aby bola schopná nepretržite plniť všetky svoje zákonné povinnosti a požiadavky dohľadu týkajúce sa kapitálu a vyrovnávať sa s akýmikoľvek inými internými a externými kapitálovými obmedzeniami.

Očakávané a neočakávané straty

Očakávaná strata je štatistická stredná strata, ktorú inštitúcia očakáva za dané obdobie. Neočakávaná strata je celková strata prevyšujúca strednú stratu v dôsledku mimoriadnej nepriaznivej udalosti.

Opatrenia vedenia

Opatrenia prijaté vedením inštitúcie s cieľom udržať úroveň kapitálu na adekvátnej úrovni, t. j. v rámci rizikových preferencií (napríklad navýšenie kapitálu)⁵².

Plán ozdravenia

Plán ozdravenia, ktorý inštitúcia vypracúva a vedie v súlade s článkom 5 smernice o ozdravení a riešení krízových situácií bánk⁵³.

Primeranosť

Zásada stanovená v článku 73 smernice CRD IV, podľa ktorej má byť proces ICAAP primeraný povahe, rozsahu a zložitosti činností príslušnej inštitúcie.

Proces identifikácie rizík

Pravidelný proces, ktorý inštitúcia používa na identifikáciu významných alebo potenciálne významných rizík.

Reverzný záťažový test

Záťažový test, ktorý vychádza z vopred stanoveného výsledku (strata životaschopnosti obchodného modelu) a následne skúma scenáre vývoja a okolnosti, ktoré môžu takýto výsledok spôsobiť.

⁵² Podrobnejšie informácie sú v usmerneniach EBA o záťažovom testovaní inštitúcií (EBA Guidelines on institutions' stress testing) (EBA/GL/2018/04), časť 4.8.2: Opatrenia vedenia.

⁵³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa mení smernica Rady 82/891/EHS a smernice 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EÚ, 2012/30/EÚ a 2013/36/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 190).

Riadiace rezervy

Výška kapitálu prekračujúca regulačné a dohľadové minimá a interné kapitálové prahy, ktorú inštitúcia považuje za potrebnú na udržateľnú realizáciu svojho obchodného modelu a schopnosti využívať obchodné príležitosti bez ohrozenia svojej kapitálovej primeranosti.

Rizikový horizont

Predpokladané obdobie, za ktoré sa hodnotí riziko. Z ekonomického hľadiska rizikový horizont zvyčajne predstavuje jeden rok.

Skryté straty a rezervy

Rozdiely z precenenia medzi účtovnými a ekonomickými hodnotami súvahových položiek.

Strednodobý horizont

Časový horizont, ktorý zahŕňa krátkodobú a strednodobú budúcnosť. Mal by zachytávať kapitálovú pozíciu po dobu najmenej troch nasledujúcich rokov.

Systém limitov

Dokumentovaný a hierarchický systém limitov stanovený na základe celkovej stratégie a rizikových preferencií inštitúcie, ktorý má zabezpečiť účinné obmedzenie rizík a strát v súlade s koncepciou kapitálovej primeranosti. Systém limitov by mal stanoviť účinné hranice podstupovaných rizík, napr. pre jednotlivé typy rizík, obchodné oblasti, produkty či subjekty v skupine.

Taxonómia rizík

Kategorizácia rôznych druhov a faktorov rizík, ktoré inštitúcii umožňujú hodnotiť, agregovať a riadiť riziká konzistentným spôsobom prostredníctvom jednotnej rizikovej terminológie a mapovania.

Tolerancia rizika

Druhy a úrovne rizík, ktoré inštitúcia zámerne nepodstupuje, no akceptuje, resp. toleruje ich.

Účinnok diverzifikácie

Zníženie celkovej kvantifikácie rizík inštitúcie na základe predpokladu, že jednotlivé odhadované riziká sa nenaplnia v plnom rozsahu súčasne (nedokonalá korelácia).

Vyhlásenie o kapitálovej primeranosti

Formálne vyhlásenie riadiaceho orgánu o vlastnom hodnotení kapitálovej primeranosti inštitúcie s uvedením hlavných argumentov.

Vyhlásenie o rizikových preferenciách

Formálne vyhlásenie, ktorým riadiaci orgán vyjadruje svoj názor na výšku a druhy rizík, ktoré je inštitúcia ochotná podstúpiť na dosiahnutie svojich strategických cieľov.

Významné riziko

Riziko relevantné z hľadiska kapitálu, ktoré má na základe interných definícií inštitúcie významný vplyv na jej celkový rizikový profil a v dôsledku toho sa môže nepriaznivo odraziť na jej kapitálovej primeranosti.

Základný scenár vývoja

Kombinácia očakávaného vývoja interných a externých faktorov (vrátane makroekonomického a finančného vývoja), ktorá sa používa na posúdenie jeho vplyvu na kapitálovú primeranosť inštitúcie v strednodobom horizonte. Základný scenár vývoja by mal byť konzistentný so základom podnikateľských plánov a rozpočtu inštitúcie a mal by sa vzťahovať na obdobie najmenej troch rokov.

Zistenia procesu ICAAP

Všetky informácie, ktoré sú výsledkom procesu ICAAP a sú zároveň pridanou hodnotou v rozhodovaní.

Skratky

AT1	(Additional Tier 1) dodatočný kapitál Tier 1	LGD	(loss given default) strata v prípade zlyhania
BCBS	(Basel Committee on Banking Supervision) Bazilejský výbor pre bankový dohľad	LSI	(less significant institution) menej významná inštitúcia
BRRD	(Bank Recovery and Resolution Directive) smernica o ozdravení a riešení krízových situácií bánk	MDA	(maximum distributable amount) maximálna rozdeliteľná suma
CAS	(capital adequacy statement) vyhlásenie o kapitálovej primeranosti	MREL	(minimum requirement for own funds and eligible liabilities) minimálna požiadavka na vlastné zdroje a oprávnené záväzky
CBR	(combined buffer requirement) požiadavka na kombinovanú rezervu	NCA	(national competent authority) príslušný vnútroštátny orgán
CET1	(Common Equity Tier 1) vlastný kapitál Tier 1	OCR	(overall capital requirement (TSCR+CBR)) celkový požadovaný kapitál
CRD IV	(Capital Requirements Directive) smernica o kapitálových požiadavkách	P1R	(Pillar 1 capital requirement) požadovaný kapitál prvého piliera
CVA	(credit valuation adjustment) úprava ocenenia pohľadávok	P2G	(Pillar 2 capital guidance) odporúčaný kapitál druhého piliera
DTA	(deferred tax assets) odložené daňové pohľadávky	P2R	(Pillar 2 capital requirement) požadovaný kapitál druhého piliera
EAD	(exposure at default) expozícia pri zlyhaní	RAF	(risk appetite framework) rámec rizikových preferencií
EBA	(European Banking Authority) Európsky orgán pre bankovníctvo	SI	(significant institution) významná inštitúcia
ECB	Európska centrálna banka	SREP	(Supervisory Review and Evaluation Process) proces preskúmania a hodnotenia orgánmi dohľadu
FSB	(Financial Stability Board) Rada pre finančnú stabilitu	SSM	(Single Supervisory Mechanism) jednotný mechanizmus dohľadu
ICAAP	(Internal Capital Adequacy Assessment Process) interný proces hodnotenia kapitálovej primeranosti	TREA	(total risk exposure amount) celková výška rizikovej expozície
ILAAP	(Internal Liquidity Adequacy Assessment Process) interný proces hodnotenia likviditnej primeranosti	TRIM	(targeted review of internal models) cieleňé hodnotenie interných modelov
IRB	(internal ratings-based) založený na interných ratingoch	TSCR	(total SREP capital requirement (P1R+P2R)) celkový požadovaný kapitál SREP
IRRBB	(interest rate risk in the banking book) úrokové riziko v bankovom portfóliu		

© Európska centrálna banka 2018

Poštová adresa 60640 Frankfurt am Main, Nemecko
Telefón +49 69 1344 0
Internetová stránka www.ecb.europa.eu

Všetky práva vyhradené. Šírenie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené, ak je uvedený zdroj.